

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 1 – 2 marca 2013 r. na kierunku „turystyka i rekreacja”
prowadzonym w ramach obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk
o kulturze fizycznej na poziomie studiów pierwszego o profilu praktycznym i drugiego
stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i
niestacjonarnej w Wyższej Szkole Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Krystyna Rożek - Piechura – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Anna Czubala – ekspert PKA,
- dr hab. Beata Pluta – ekspert PKA,
- Mgr Edyta Lasota - Bełżek – ekspert ds. formalno - prawnych PKA,
- Dawid Kolenda – ekspert studencki PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Przesłanką przeprowadzenia wizytacji w Wyższej Szkole Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej na kierunku „turystyka i rekreacja” jest wpływ terminu na jaki została wydana w 2007 r. pozytywna ocena jakości kształcenia na powyższym kierunku studiów.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą po zapoznaniu się Zespołu oceniającego z raportem samooceny. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonej hospitacji zajęć, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz przedstawionej bazy dydaktycznej w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne oraz analizy wylosowanych prac dyplomowych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

W ramach Wydziału Turystyki i Rekreacji Uczelnia prowadzi jedynie kształcenie na kierunku: „turystyka i rekreacja”.

Strategia Uczelni została uchwalona Uchwałą Senatu nr 15/2012 Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia strategii rozwoju Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej.

Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii przygotowała nową strategię rozwoju na lata 2012-2020, która została przyjęta Uchwałą Senatu nr 15/2012 z dnia 15 czerwca 2012 roku. Ponadto Wydział Turystyki i Rekreacji na mocy Zarządzenia Dziekana Wydziału nr 2/2012 z

dnia 15 sierpnia 2012 roku wprowadził Strategię rozwoju Wydziału Turystyki i Rekreacji. Strategia Wydziału jest ściśle wpisana w misję Uczelni i jest kompatybilna ze strategią całej jednostki. Udział w tworzeniu strategii rozwoju Uczelni, od strony koncepcyjnej, mieli także interesariusze zewnętrzni, głównie członkowie współpracującej z Uczelnią Rady Biznesu. Misją Wydziału TiR jest wielokierunkowe przygotowanie młodzieży do podjęcia pracy zawodowej w sektorze szeroko rozumianej turystyki i rekreacji, zgodnie z posiadanymi kompetencjami, w oparciu o stworzoną na Wydziale ofertę edukacyjną o wysokiej jakości i efektywności. Cele strategiczne rozwoju Wydziału, są zbieżne, wynikają z głównych celów strategicznych Uczelni i dotyczą: specjalizacji edukacji, umiędzynarodowienia procesu kształcenia, jego elitarności oraz innowacyjności.

Oferta kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja dla studiów I i II stopnia przedstawiona w planie studiów zawiera treści programowe zgodne ze standardami kształcenia. Nowe programy zostały opracowane zgodnie z wytycznymi KRK zawierają różnorodne treści kształcenia, których realizacja powinna umożliwić studentom osiągnięcie odpowiednich kompetencji właściwych dla specjalisty turystyki i rekreacji. Charakteryzując ofertę kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja należy podkreślić jej różnorodność i innowacyjność. Widoczna jest możliwość elastycznego kształtowania oferty kształcenia. Różnorodność przejawia się w propozycji czterech specjalności na I stopniu kształcenia oraz trzech na II stopniu. W najbliższym okresie władze Wydziału planują uruchomienie nowych specjalności – Turystyka prozdrowotna, Turystyka religijna, Enoturystyka oraz bardzo prestiżowych studiów - MBA turystyczne. Innowacyjność oferty kształcenia z kolei przejawia się w propozycji uruchamiania specjalności będących odpowiedzią na potrzeby dynamicznie zmieniającego się rynku usług turystycznych – Menadżer SPA i Wellness (I stopień) oraz Kreacja innowacyjności produktu turystycznego (II stopień). WSTiE przygotowuje nowoczesne programy umożliwiające studentom kształcenie w ramach kilku specjalności jednocześnie.

W wizytowanym Wydziale istnieje wiele formalnych płaszczyzn zaangażowania się interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w realizację strategii i jej celów, w tym deklarowanego doskonalenia jakości kształcenia. Wydział Turystyki i Rekreacji WSTiE ma zdefiniowanych wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy uczestniczących w procesie kształtowania oferty edukacyjnej i budowaniu jak najwyższej kultury jakości kształcenia. W procesie tworzenia koncepcji kształcenia na kierunku widoczny jest bardzo duży udział interesariuszy, głównie zewnętrznych. Uczelnia aktywnie współpracuje z wieloma podmiotami życia społeczno-polityczno-gospodarczego. Należy wśród nich wymienić współpracę z europosłami z Parlamentu Europejskiego, Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, Starostwem Powiatu Suskiego, Urzędem Miasta w Suchej Beskidzkiej, Fundacją Edukacji Ekonomicznej w Warszawie, Polską Organizacją Turystyczną, Małopolską Organizacją Turystyczną, Domem Polonii we Francji, z międzynarodową organizacją APURE.

Na szczególne podkreślenie zasługuje inicjatywa Uczelni w zakresie współpracy z Radą Biznesu (w składzie czteroosobowym), swoistym ciałem doradczym i łącznikiem między WSTiE, a przedstawicielami rynku usług turystycznych. Efektem tej kooperacji jest wymiana doświadczeń w zakresie aktualnej analizy potrzeb rynku turystycznego, pomoc w kreowaniu nowych specjalności, a także przekaz wiedzy praktycznej, głównie na I stopniu kształcenia. Inna ważna inicjatywa z udziałem interesariuszy zewnętrznych to działalność Akademii Biznesu, która aktywnie włącza studentów Uczelni do współpracy w realizacji projektów badawczych w sektorze turystyki. Oceniając działalność Uczelni w tej sferze należy podkreślić wyjątkowo duży potencjał otwartości na zmiany oraz elastyczną strukturę Uczelni w sferze dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku usług turystycznych.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego ocena: wyróżniająca
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Uczelnia opracowała nową koncepcję strategii rozwoju, odpowiadającą potrzebom rynku pracy. Kierunek znacząco ubogaca ofertę Uczelni. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku jest właściwa i wynika z przyjętej misji Uczelni. Z przedstawionej działalności organizacyjnej, dydaktycznej i naukowej Wydziału wynika, że misja jest realizowana. W istniejących warunkach zamierzone działania strategiczne wydają się być możliwe do osiągnięcia.

2. Wydział Turystyki i Rekreacji wpisuje się w koncepcję nowoczesnego kształcenia studentów. Uczelnia właściwie identyfikuje interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz zapewnia ich udział w formowaniu koncepcji kształcenia na kierunku. Zwraca uwagę wyjątkowo ścisła współpraca Uczelni z interesariuszami zewnętrznymi, przekładająca się na efektywny ich udział w ustalaniu nowoczesnej koncepcji kształcenia na Wydziale.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

Uczelnia deklaruje kształcenie studentów na kierunku „turystyka i rekreacja” w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym na studiach I stopnia o profilu praktycznym oraz na studiach II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Zaplanowane cele i efekty kształcenia na obu stopniach studiów odnoszą się do czterech obszarów wiedzy: nauk społecznych, medycznych, humanistycznych i przyrodniczych. Zakładane efekty kształcenia przedstawione zostały w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Przyjęte cele kształcenia oraz kompetencje szczegółowe i specyficzne, które uzyskają absolwenci powinny odnosić się do wiedzy, umiejętności i postaw, w tym umiejętności stosowania w praktyce zdobytej wiedzy, dokonywania ocen i formułowania sądów, komunikowania się z otoczeniem oraz wdrożenia potrzeby kontynuowania kształcenia.

Szczegółowa analiza programu i planów studiów I i II stopnia wskazuje na zbieżność założonych celów kształcenia z wymogami ujętymi w obowiązujących standardach kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja, w szczególności załącznika 108 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007r. Liczba i rozkład zajęć w programie studiów jest zgodny z zaleceniami zawartymi w standardach kształcenia.

Wydział przygotował ofertę kształcenia zgodnie z wymogami znowelizowanej ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* i realizuje ją na pierwszych latach studiów I stopnia trybu stacjonarnego i niestacjonarnego oraz II stopnia trybu stacjonarnego i niestacjonarnego. Przedstawiona do realizacji oferta kształcenia opisana w planach studiów zgodnie z KRK zawiera program kształcenia ukierunkowany na kształcenie praktyczne na stopniu pierwszym oraz ogólnoakademickie na stopniu drugim studiów. Praktyczny profil kształcenia na pierwszym poziomie studiów jest odpowiedzią na oczekiwania studentów związane z nabywaniem praktycznych kwalifikacji, dostosowanych do potrzeb rynku pracy. Jest to spójne z praktyczną formą znacznej części zajęć przewidzianych dla tego etapu studiów, a także z misją uczelni zakładającą współpracę z otoczeniem gospodarczym. Ogólnoakademicki profil kształcenia na drugim poziomie studiów jest spójny z głównym celem strategicznym Uczelni, zmierzającym do uzyskania przez WSTiE statusu wiodącego ośrodka naukowego w Małopolsce jak również w kraju, prowadzącego badania w zakresie turystyki i rekreacji. Taki

układ kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja jest w pełni zgodny z przyjętą na Wydziale koncepcją rozwoju kierunku.

W związku z założoną wieloobszarowością kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja przygotowano efekty kształcenia odnoszące się do czterech obszarów nauk: medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, nauk społecznych, humanistycznych oraz nauk przyrodniczych.

W opisie założonych efektów kształcenia dla I stopnia studiów znalazło się kilka nieścisłości. Studia pierwszego stopnia mają profil praktyczny, tymczasem Uczelnia w opisie założonych efektów kształcenia przedstawia więcej efektów w kategorii *wiedzy* (14) niż w kategorii *umiejętności* (13). Korekty stylistycznej wymaga opis efektu K_W01, w którym dodatkowo podwójnie odniesiono się do efektu M1_W10 z obszaru nauk medycznych. Brakuje natomiast zasadnego w tym przypadku odniesienia do efektu obszarowego M1_W01. Sprawdzenia i korekty wymaga także liczba kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy. Opisanych zostało 14 kierunkowych efektów kształcenia, natomiast w tabeli pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia w zakresie nauk przyrodniczych znajduje się odwołanie do K_W15. Korekty językowej wymaga ponadto w tejże tabeli efekt SIP_W02. Analizując tabelę pokrycia obszarowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi brakuje odniesienia dla następujących efektów kierunkowych: K_U8, K_U10 oraz K_K08.

Kierunkowe efekty kształcenia na studiach II stopnia o profilu ogólnoakademickim mają prawidłową strukturę w zakresie przyjętej tożsamości kierunku kształcenia i zadeklarowanych obszarów wiedzy. W zakresie wiedzy absolwenci uzyskują właściwy poziom wiedzy teoretycznej i faktograficznej, umiejętności praktycznych i kognitywnych oraz odpowiednich dla kierunku kompetencji społecznych.

Efekty kształcenia przedstawione w opisie założonych efektów kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja studiów pierwszego i drugiego stopnia są spójne z założonymi celami kształcenia. W procesie ich opracowywania aktywnie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, przedstawiciele Rady Biznesu, organizacji samorządowych), którzy zgłaszali swoje propozycje, potrzeby i oczekiwania). Na podstawie przedstawionych do oceny efektów kształcenia można stwierdzić, iż Uczelnia zakłada właściwe przygotowanie do zawodu specjalisty w zakresie turystyki i rekreacji w różnych sektorach (publicznym, prywatnym i społecznym).

Uczelnia jest w trakcie opracowywania efektów kształcenia dla specjalności na poziomie I i II stopnia studiów.

Należy podkreślić, iż kształcenie na kierunku turystyka i rekreacja pozwala osiągnąć właściwe cele tj. odpowiednio ukształtowaną sylwetkę absolwenta. Proces wdrażania KRK został rozpoczęty (opracowano kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku), co powinno gwarantować jego wprowadzenie zgodnie z wymogami ustawowymi. Efekty kształcenia określone zostały w sylwetce absolwenta i publikowane są na stronie internetowej uczelni oraz w formie tradycyjnej w informatorach prezentujących ofertę kształcenia Uczelni. Ponadto efekty kształcenia są szczegółowo opisane w sylabusach. Oprócz określenia efektów sylabusy także określają sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia. O sposobach weryfikowania efektów kształcenia założonych do realizacji w ramach poszczególnych zajęć studenci informowani są podczas pierwszych zajęć oraz poprzez sylabusy publikowane na stronie Uczelni.

Proces realizacji celów kształcenia poprzez osiągnięcie ogólnych i specyficznych efektów kształcenia zgodnie ze standardami kształcenia oceniono jako prawidłowy. Władze Uczelni i Wydziału podjęły intensywne działania w celu dostosowania koncepcji kształcenia do wymogów związanych z wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, co znalazło potwierdzenie w stosownych dokumentach.

Efekty kształcenia określone w sylwetce absolwenta kierunku turystyka i rekreacja w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są zgodne ze standardami kształcenia na tym kierunku. Również efekty szczegółowe zawarte w sylabusach poszczególnych przedmiotów są zgodne z efektami kształcenia ujętymi w standardach. Absolwent kierunku turystyka i rekreacja uzyska właściwe kompetencje pozwalające na podjęcie pracy w ośrodkach i instytucjach prowadzących działalność w zakresie sektora rynku usług turystycznych i rekreacyjnych.

Moduły przedmiotów podstawowych, kierunkowych, a także posiadających wymiar specjalnościowych na kierunku dają możliwość osiągnięcia założonych ogólnych i specyficznych efektów kształcenia zawartych w sylabusach przedmiotów. Nie ma zastrzeżeń do możliwości ich osiągnięcia w ramach realizowanych praktyk stosownie do profilu kształcenia. Efekty kształcenia opracowane dla modułu praktyk studenckich gwarantują studentom zdobycie konkretnych umiejętności praktycznych i wdrażają do permanentnego procesu samokształcenia.

Informacje na temat założonych efektów kształcenia zawarte są: w Regulaminie studiów, Regulaminie praktyk, załącznikach do zarządzeń Rektora dotyczących procesu dyplomowania oraz w sylabusach przedmiotów. Opis wszystkich założonych efektów kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja został przygotowany według kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z odniesieniem do efektów obszarowych. Założone efekty kształcenia są opublikowane w wersji elektronicznej na stronie internetowej Uczelni, na platformie informacyjnej z materiałami dla studentów. Ponadto w wersji papierowej efekty są udostępnione na tablicy przed Dziekanatem Wydziału Szczegółowy opis założonych efektów kształcenia dostępny jest dla studentów w szczególności za pośrednictwem sylabusów poszczególnych kursów prowadzonych na ocenianym kierunku, jak również przekazywany ustnie podczas pierwszych zajęć przez prowadzącego. Studenci mogą zapoznać się z większością sylabusów poszczególnych kursów za pośrednictwem strony internetowej Uczelni, gdzie są one regularnie umieszczane. Same sylabusy udostępniane studentom ocenianego kierunku uwzględniają wszystkie niezbędne elementy, między innymi, założenia i cele kursu, treści programowe, formę i warunki zaliczenia przedmiotu, wykaz literatury, jak również oczekiwane efekty kształcenia. Tak skonstruowany system publikowania opisów efektów kształcenia i ich dostępność dla odbiorców należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili pozytywne opinie na temat sposobu publikowania opisów efektów kształcenia, jak i samych sylabusów uznając je za przydatne w szczególności w aspekcie zapoznawania się z tematyką przedmiotu i wymaganiami, jakie będą przed nimi stawiane. Studenci potwierdzili rzetelne publikowanie sylabusów w Internecie oraz ocenili ich treść, jako zrozumiałą i intuicyjną.

Efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały, co pozwala na opracowanie syntaktycznego systemu ich weryfikacji. Odnosi się to szczególnie do pierwszego, praktycznego stopnia kształcenia.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym dość precyzyjnie oraz z dużym przekonaniem potrafili określić zakres wiedzy i umiejętności, jakie posiadać powinien magister turystyki i rekreacji. Studenci w swoich wypowiedziach w sposób bezbłędny potrafili scharakteryzować specyfikę studiowanego kierunku. W swoich wypowiedziach akcentowali interdyscyplinarność wiedzy zdobywanej na studiach oraz umiejętności praktyczne, które uzyskują w procesie kształcenia. Wskazywali na dużą różnorodność zajęć praktycznych prowadzonych w ramach ocenianego kierunku. Na pytanie, z czym kojarzą im się efekty kształcenia odpowiedzieli, że kojarzą się z: edukacją, praktykami, dobrą pracą, możliwością podróżowania oraz rozwojem osobistym. Co więcej studenci potrafili wskazać najważniejsze efekty kształcenia zdefiniowane na ocenianym kierunku studiów. Studenci mogą zapoznać się z założonymi efektami kształcenia przede wszystkim na pierwszych

zajęciach, gdzie są o nich wyczerpująco informowani, a ich wątpliwości są rozwiewane, jak również za pośrednictwem Internetu, gdzie mają dostęp do wszelkich dokumentów związanych z tokiem studiów mi. do programów kształcenia, co zasługuje na ocenę pozytywną. Zdaniem studentów sformułowane efekty są intuicyjne oraz zrozumiałe. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym stwierdzili, iż efekty kształcenia na ich kierunku są sprawdzalne, co wynika z wyjątkowo praktycznego charakteru studiów tj. można je zweryfikować nie tylko systemem ich oceny na uczelni, ale również poza jej murami np. podczas praktyk studenckich pracy zawodowej, wyjazdów promocyjnych organizowanych przez Uczelnię, podczas pilotaży, czy ćwiczeń oraz poprzez udział w sekcjach zainteresowań mających praktyczny charakter. Studenci bardzo wysoko oceniają uzyskane efekty kształcenia w szczególności w zetknięciu z praktyką, z którą mieli styczność.

Sposoby weryfikacji założonych efektów kształcenia są przedstawione przede wszystkim w kartach przedmiotów i charakteryzuje je bardzo duży stopień ogólności. Ocena założonych efektów na poziomie modułu przedmiotowego w zdecydowanej większości przypadków sprowadza się tylko i wyłącznie do zamieszczenia określenia „w stopniu niedostatecznym, dostatecznym, dobrym, bądź bardzo dobrym” przed treścią danego efektu kształcenia. Dotyczy to efektów przedmiotowych dla I i II stopnia studiów. Taka weryfikacja wszystkich kategorii efektów kształcenia wydaje się być zbyt daleko posuniętym uproszczeniem. Ponadto zwraca uwagę fakt, iż najczęściej ocena efektów modułów przedmiotowych ogranicza się tylko do kategorii wiedzy, z pominięciem umiejętności i kompetencji społecznych. W większości przypadków nie jest także jasne w jaki sposób nauczyciele akademicy zamierzają weryfikować efekty kształcenia w ramach poszczególnych kategorii.

W procesie oceny efektów kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja analizie poddano:

- Wybrane **protokoły egzaminacyjne**, które zawierają: nazwę przedmiotu, którego dotyczy zaliczenie lub egzamin, imię (imiona) i nazwisko studenta, numer albumu, uzyskaną ocenę, datę i podpis osoby zaliczającej lub przeprowadzającej egzamin, zgodnie z § 11 pkt 1. ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). Stosowana skala ocen jest zgodna z Regulaminem Studiów.

- **Karty okresowych osiągnięć studentów** zawierające: imię (imiona) i nazwisko studenta, numer albumu, imię i nazwisko oraz tytuł naukowy, stopień naukowy lub tytuł zawodowy prowadzącego zajęcia (zaliczającego lub przeprowadzającego egzamin), nazwy przedmiotów, które student zaliczył w okresie zaliczeniowym, określenie formy zaliczenia, uzyskaną ocenę, liczbę uzyskanych punktów ECTS, datę i podpis osoby egzaminującej i zaliczającej poszczególne przedmioty lub praktykę oraz datę i podpis kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni dokonującego wpisu na kolejny rok (semestr).

- **Protokół egzaminu dyplomowego**, który zawiera wszystkie elementy wskazane w powyższym wymienionym rozporządzeniu.

- **Dyplomy i suplementy**, są zgodne z wymaganiami wskazanymi w § 12 ust. 2 oraz § 13 ust. 1 powyższego rozporządzenia.

W Uczelni istnieje kilka szczegółowych, przejrzystych i obiektywnych opisów formułowania ocen, zawartych w dokumentach takich jak np. regulamin studiów, czy karty przedmiotów. Nie ma jednak jednolitego systemu, który standaryzowałby wymogi związane z formułowaniem ocen.

W Uczelni nie jest prowadzone kształcenie na odległość. Podjęte zostały jednak działania zmierzające do uruchomienia platformy e-learningowej. Obecnie na kierunku część zajęć prowadzonych jest z wykorzystaniem platformy w ramach strony internetowej Uczelni, na której umieszczone są wybrane treści z następujących przedmiotów: hotelarstwo i gastronomia, polityka turystyczna, metody i techniki obsługi ruchu turystycznego – moduł problemy i techniki obsługi ruchu turystycznego w obiektach sakralnych.

Wydział Turystyki i Rekreacji prowadzi studia I stopnia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym.

W roku akademickim 2009/2010 z dalszej nauki na studiach stacjonarnych I stopnia zrezygnowało 9 studentów. Większy odsiew wystąpił w pierwszym roku studiów – 5 osób. Na studiach niestacjonarnych 52 studentów zrezygnowało z dalszych studiów. Także i w tym przypadku największy odsiew zanotowano po pierwszym roku nauki, 36 osób. Na studiach II stopnia w trybie niestacjonarnym nie odnotowano żadnych rezygnacji ze studiów.

W roku akademickim 2010/2011 z dalszej nauki na studiach stacjonarnych I stopnia zrezygnowało 11 studentów. Nieznacznie większy odsiew wystąpił w pierwszym i drugim roku studiów – po 4 osoby. Na studiach niestacjonarnych 65 studentów zrezygnowało z dalszych studiów. Największy odsiew zanotowano po pierwszym roku nauki, 36 osób. Na studiach II stopnia w trybie niestacjonarnym liczba rezygnacji ze studiów była mniejsza i wyniosła 11 osób. Największy odsiew wystąpił w pierwszym roku studiów – 10 osób.

W roku akademickim 2011/2012 z dalszej nauki na studiach stacjonarnych I stopnia zrezygnowało 25 studentów, co stanowi 16.9% liczby rozpoczynających naukę w tym roku akademickim (148 osób). Największy odsiew wystąpił w pierwszym roku studiów – 21 osób. Na studiach niestacjonarnych na 201 studentów 15.9% (32) zrezygnowało z dalszych studiów. Także i w tym przypadku największy odsiew zanotowano po pierwszym roku nauki, 21 osób. Na studiach II stopnia w trybie niestacjonarnym liczba rezygnacji ze studiów była mniejsza i wyniosła 16 osób, co stanowi 7.7 % ogółu studentów rozpoczynających naukę w roku akademickim 2011/2012 (208 osób).

Podstawowym powodem skreśleń studentów było nie zaliczenie semestru, trudności w połączeniu pracy zawodowej ze studiowaniem, a także niepodjęcie nauki po urlopie oraz nie złożenie pracy. Pojawiają się także: rezygnacja oraz niepodjęcie studiów.

Informacja na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia jest dostępna dla studentów na platformie informacyjnej, na stronie internetowej Uczelni oraz w kartach przedmiotów dydaktycznych realizowanych na I i II stopniu studiów. Ponadto na pierwszych zajęciach w semestrze studenci są informowani przez nauczycieli akademickich o warunkach oceny założonych efektów kształcenia.

Na Wydziale Turystyki i Rekreacji WSTiE nie stworzono jednolitego systemu weryfikacji zdobywanych efektów kształcenia. Na ocenianym kierunku o zasadach weryfikacji efektów kształcenia decyduje każdy z prowadzących daną formę zajęciową informując o nich studentów na pierwszych zajęciach. Studenci czerpią również informacje o generalnych zasadach weryfikacji efektów kształcenia ze specjalnej strony internetowej nazwanej platformą studencką, co ocenia się pozytywnie. W opinii studentów egzaminy dostosowane są do specyfiki studiów oraz pozwalają na rzetelną weryfikację założonych efektów kształcenia zarówno na gruncie teoretycznym, jak i praktycznym. Zdaniem studentów pytania egzaminacyjne formułowane są w sposób pozwalający na weryfikację większości przekazanych treści kształcenia i nie wykraczają poza przerabianą na zajęciach materię. Studenci uważają formy sprawdzania zdobytych efektów kształcenia za przemyślane i dostatecznie urozmaiczone m. egzaminy testowe, prezentacje, samodzielne prace pisemne w tym biznes plany, egzaminy ustne oraz projekty z podziałem na grupy lub egzamin polegające na wykonaniu zadań w programie rezerwacyjnym), sprawdzające zarówno zdobytą wiedzę, umiejętności jak i kompetencje społeczne, co ocenia się pozytywnie.

Badanie losów absolwentów jest prowadzone przez Akademickie Biuro Karier, które działa w Uczelni w związku z realizacją zapisu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 roku. Prowadzone jest przez absolwentki WSTiE. Badanie polega na stosowaniu metody panelowej, dzięki której istnieje możliwość diagnozowania dynamiki zmian losów zawodowych studentów. Ankietowanie absolwentów ma miejsce czterokrotnie: 1 - najpóźniej w dniu zakończenia studiów, 2 – po 6 miesiącach od zakończenia studiowania, 3 – po 3 latach od zakończenia nauki oraz 4 – po 5 latach od ukończenia Uczelni. Podany schemat obowiązuje od 2012 roku i został zapisany w postaci „Procedury monitorowania losów zawodowych absolwentów WSTiE w Suchoj Beskidzkiej”. W latach poprzednich losy zawodowe absolwentów kierunku także były monitorowane, a po zakończeniu roku akademickiego składane było na ręce Dziekana właściwe sprawozdanie. Na zakończenie roku akademickiego 2011/2012 procesowi monitoringu poddanych zostało 231 abiturientów. W procesie badania losów zawodowych studentów aktywnie współuczestniczą interesariusze zewnętrzni, głównie członkowie Rady Biznesu oraz podmioty życia społeczno-polityczno-gospodarczego. Ich rola sprowadza się weryfikowania kompetencji zawodowych absolwentów pod kątem ewaluacji programów kształcenia. Efektywność zintegrowanego działania Akademickiego Biura Karier oraz interesariuszy zewnętrznych można ocenić jako wysoką.

Podczas wizytacji zespół oceniający odbył jedno spotkanie z przedstawicielami Biura Karier. Na Uczelni obowiązuje dokument o nazwie „Procedura monitorowania losów zawodowych absolwentów Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchoj Beskidzkiej”, który to dokument szczegółowo opisuje zagadnienie badania losów zawodowych absolwentów poczynając od ogólnych celów, poprzez narzędzia realizacji monitoringu i na procedurach opracowywania zebranych danych kończąc, co ocenia się pozytywnie. W rozmowie z przedstawicielami biura karier oraz z przedstawionymi do wglądu zespołu oceniającego dokumentów wynika, iż deklarowanymi celami projektu są m.in. określenie zamierzeń edukacyjnych i zawodowych absolwentów WSTiE oraz sprecyzowanie ich sytuacji na rynku pracy, jak również gromadzenie informacji dotyczących otoczenia gospodarczo-społecznego. Za efekty monitoringu uznaje się uzyskanie informacji na temat wymagań rynku pracy, pozyskanie i przekazanie studentom wiedzy na temat możliwej i optymalnej kariery zawodowej, jak również pozyskanie informacji o rekomendowanych miejscach praktyk zawodowych. Za niedociągnięcie uznać należy nie uwzględnienie w celach jak i przewidywanych efektach monitoringu wykorzystania wyników ankiet i informacji z nich płynących na potrzeby bezpośredniego doskonalenia procesu kształcenia i dokonywania zmian np. w programach kształcenia czy przewidywanych efektach kształcenia. Sytuację braku takiego uwzględnienia potwierdzono w dostarczonej dokumentacji oraz w rozmowie z przedstawicielami biura karier, którzy stwierdzili, iż badanie losów zawodowych absolwentów jest na początkowym etapie tworzenia i istotnie wymaga jeszcze wiele pracy, którą wskazani pracownicy zadeklarowali. Główną, a zarazem jedyną metodą wykorzystywaną przez Uczelnię do badania losów zawodowych absolwentów jest badanie ankietowe przeprowadzanie wśród wszystkich absolwentów trzykrotnie tj. po upływie 6 miesięcy od egzaminu dyplomowego, po upływie 3 lat i po upływie 5 lat o dacie tegoż egzaminu. Nie zanotowano żadnych innych oficjalnych i zinstytucjonalizowanych metod wykorzystywanych do badania losów zawodowych absolwentów oprócz zwyczajowych spotkań i działania w klubie absolwenta. Ankieta jest rozsyłana do odbiorców za pośrednictwem adresów mailowych. Pytania we wspomnianej powyżej ankiecie, są co do zasady bardzo ogólne, a ich treść nie obejmuje wielu istotnych zagadnień wartych uwagi przy tego typu badaniach. Dane pozyskane z badań gromadzone są w pliku Excela po uprzednim przepisaniu ich z dostarczonych ankiet. Jednym z elementów procedury przeprowadzenia badania jest zgromadzenie danych, ich opracowanie oraz zakończenie procesu wydaniem

raportu końcowego, który szczegółowo analizowałby pozyskane dane, co jednak nie miało miejsca mimo przeprowadzenia badania.

Podczas wizytacji do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiono sprawozdanie z monitoringu ukazujące procentowy wynik odpowiedzi na poszczególne pytania.

Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wiedzieli o istnieniu Akademickiego Biura Karier oraz potrafili wskazać podstawowe zadania tej jednostki, uznając za szczególnie ważne z ich punktu widzenia: pomoc w projektowaniu dokumentów aplikacyjnych oraz pomoc konsultacyjna w zakresie wyboru praktyk i poszukiwania pracy, jak również udział w licznych projektach na rzecz Uczelni. Studenci chwalą biuro karier i jego pracowników. Studenci słyszeli o badaniu losów zawodowych absolwentów jednak nie znają szczegółów wspomnianych badań tłumacząc ich zakres intuicyjnie.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ogólna ocena prac licencjackich i magisterskich jest pozytywna. Tematy prac są adekwatne do kierunku i specjalności. Prace mają charakter teoretyczno-empiryczny. Wkład pracy studentów jest widoczny. Struktura prac jest prawidłowa, formalna strona (oznaczenie rozdziałów, przypisy bibliograficzne, styl) zawiera niekiedy błędy. Recenzje prac niekiedy są zdawkowe, oceny prawidłowe.

Prace magisterskie są bardzo obszerne (około 150 stron). Pytania na egzaminie licencjackim to prezentacja pracy i jedno pytanie w języku angielskim. Pytania na egzaminie magisterskim to prezentacja pracy i jedno pytanie zwykle związane z tematem pracy. Bibliografie prac rzadko zawierają artykuły z czasopism krajowych i zagranicznych.

Promotorami i recenzentami prac są doktorzy i profesorowie.

Poprzednia ocena Państwowej Komisji Akredytacyjnej na kierunku turystyka i rekreacja w WSTiE odbyła się w dniach 17-18 listopada 2006 roku i dotyczyła kształcenia na I stopniu studiów. Uczelnia podjęła działania naprawcze, które sprowadziły się do zwiększenia oferty zajęć sportowo-rekreacyjnych obligatoryjnych i fakultatywnych. Studenci posiadają własną bazę miejsc noclegowych w domu studenckim oraz mają możliwość korzystania z informacji dotyczącej wynajmowania kwater studenckich oferowaną przez Akademickie Biuro Karier. Zwiększyła się także w stopniu znacznym aktywność naukowa studentów oraz pojawiły się publikacje naukowe z ich udziałem. Podjęte działania naprawcze wpłynęły na poprawę warunków studiowania na Wydziale oraz poprawiły jakość kształcenia.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego ocena: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Uczelnia opracowała efekty kształcenia na poziomie kierunku oraz modułów przedmiotowych. Efekty kształcenia dla kierunku i przedmiotów są przedstawione w kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Analiza założonych celów kształcenia oraz treści programowych przedmiotów realizujących zakresy objęte standardami kształcenia wykazuje, iż treści te są w zdecydowanej większości przypadków uwzględnione w całości. Sekwencja przedmiotów zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu kształcenia jest zgodna z przedstawioną koncepcją kształcenia i syntaktycznie rozłożona. Istnieje pilna potrzeba opracowania efektów kształcenia na poziomie specjalności na I i II stopniu studiów. Dotychczas obowiązujący plan i program studiów na kierunku turystyka i rekreacja odpowiada wymaganiom standardu kształcenia w zakresie wymiaru godzinowego, kształcenia w zakresie treści podstawowych i kierunkowych oraz innych wymagań. Opracowano właściwą sylwetkę absolwenta. Przedmioty specjalnościowe odpowiednio

poszerzają program studiów umożliwiając zdobycie wiedzy i umiejętności dostosowanych do oczekiwań rynku usług turystycznych i rekreacyjnych. Na podkreślenie zasługuje poszerzony wymiar kształcenia z języków obcych.

Efekty kształcenia są zgodne z KRK i zostały przedstawione w opisie założonych efektów kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja studiów pierwszego i drugiego stopnia, nie są jednak do końca spójne z założonymi celami kształcenia.

2. Opracowane efekty kształcenia zasadniczo są sformułowane w sposób zrozumiały, co pozwala na opracowanie systemu ich weryfikacji. W opinii studentów są one zrozumiałe.

3. Sposoby weryfikacji założonych efektów kształcenia są przedstawione z bardzo dużym stopniem ogólności. Istnieje potrzeba większego doprecyzowania ich obiektywnej i rzeczowej oceny. W Uczelni działają prawidłowe procedury oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach kształcenia. Zasady oceniania są opisane w regulaminie studiów, w kartach przedmiotów, są także efektem indywidualnych ustaleń pomiędzy nauczycielem akademickim a studentem. Nie ma jednak jednolitego systemu, który standaryzowałby wymogi związane z formułowaniem ocen.

W Uczelni nie jest prowadzone kształcenie na odległość, choć trwają prace w celu uruchomienia w najbliższej przyszłości takie formuły kształcenia studentów.

Podstawowym powodem skreśleń studentów jest nie zaliczenie semestru, trudności w połączeniu pracy zawodowej ze studiowaniem, a także niepodjęcie nauki po urlopie oraz nie złożenie pracy. Pojawiają się także: rezygnacja oraz niepodjęcie studiów.

4. Mechanizmy umożliwiające badanie losów absolwentów są zaawansowane. Jednostką nadzorującą pracę w tym zakresie jest Akademickie Biuro Karier. Efektywność zintegrowanego działania Akademickiego Biura Karier oraz interesariuszy zewnętrznych należy ocenić jako wysoką.

5. Uczelnia wykonała wskazane działania naprawcze, przyczyniając się do poprawy jakości kształcenia na Wydziale.

Kryterium 3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

Do oceny przedłożone zostały dwa rodzaje planów studiów – przygotowane zgodnie z wymogami standardów kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja (załącznik 108 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007r.) oraz plany opracowane zgodnie z KRK.

Nowe programy studiów opracowane zgodnie z wymogami KRK zostały opisane w sposób właściwy, zawierają opis celów i efektów kształcenia, które są ujęte w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Kolejność wykładanych przedmiotów oraz ich modułów w planach i programach studiów jest prawidłowa. Dla oferowanych specjalności proponowane tematy zapewniają w wystarczającym stopniu osiągnięcie zakładanych efektów.

Na podstawie szczegółowej analizy deklarowanego sposobu szacowania liczby punktów na poszczególne przedmioty oraz ich rozdziału na kolejne semestry studiów nie stwierdzono uchybień w stosunku do obowiązujących regulacji prawnych, w tym w szczególności rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października

2006r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia osiągnięć studenta oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia,

Na kierunku turystyka i rekreacja stosowane są klasyczne metody weryfikacji efektów kształcenia, które zarysowano w sylabusach, podając sposoby zaliczania poszczególnych przedmiotów. Egzaminy i zaliczenia odbywają się w formie pisemnej lub ustnej. Efekty kształcenia są mierzalne, kompatybilne z programem studiów i KRK, osiągalne w założonym czasie kształcenia i warunkach studiowania. Założone cele kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja są możliwe do osiągnięcia, o czym świadczy przyjęta do realizacji pula godzin w ramach poszczególnych bloków przedmiotów: kształcenia ogólnego, humanistycznego, podstawowego, kierunkowego oraz przedmiotów do wyboru. Ogólne zasady oceniania studentów zamieszczono w Regulaminie studiów. Dokument precyzuje zasady oceniania na zajęciach kończących i niekończących się egzaminem, opracowano wytyczne dotyczące kontroli frekwencji m.in. zasady usprawiedliwiania nieobecności. Podczas wizytacji zapoznano się z wybranymi pracami przechowywanymi przez dziekanat oraz indywidualnie przez prowadzących.

W myśl standardów kształcenia, studia pierwszego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja trwają sześć semestrów, natomiast studia II stopnia cztery semestry. W ciągu pierwszych trzech (I stopień) lub czterech (II stopień) semestrów studenci realizują przedmioty podstawowe i kierunkowe według jednolitego programu studiów. Po zaliczeniu trzeciego semestru (I stopień) i drugiego semestru (II stopień) studiów następuje podział na specjalności, co powoduje, że udział przedmiotów do wyboru kształtuje się na poziomie powyżej 30%.

W programie studiów stacjonarnych I stopnia, obowiązującego dla kształcenia na II i III roku studiów, na treści kształcenia podstawowego przeznaczono 270 godzin (14.2%), kierunkowego 725 godzin (38.0%), przedmioty kształcenia ogólnego 410 godzin (21.5%) oraz przedmioty do wyboru 501 godziny (26.3%). Na studiach niestacjonarnych I stopnia liczba godzin dydaktycznych stanowi 64.5% godzin realizowanych na studiach stacjonarnych. Treści kształcenia podstawowego to 255 godzin (20.7%), kierunkowego 448 godzin (36.5%), przedmioty kształcenia ogólnego 204 godzin (16.6%) oraz przedmioty do wyboru 322 godziny (26.2%). Uczelnia dodatkowo realizuje formułę wykładów monograficznych o zróżnicowanej tematyce, które w zdecydowanej większości są prowadzone przez praktyków, zapraszanych z zewnątrz. Program treści kierunkowych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych obejmuje 9 przedmiotów z 12 zakresów kształcenia ujętych w standardach. W grupie treści podstawowych w zakresie ekologii i ochrony środowiska, zarówno w przypadku studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych liczba zaplanowanych godzin w programie studiów jest niewystarczająca (30 godz., zamiast wymaganych w standardach 45). W pozostałych przypadkach liczba i rozkład zajęć w programie studiów jest zgodny z zaleceniami zawartymi w standardach kształcenia.

Studia stacjonarne II stopnia trwają cztery semestry. Na ogólną liczbę 910 godzin grupa treści podstawowych stanowi pulę 135 godzin (14.8%), grupa treści kierunkowych 270 godzin (29.7%), przedmioty kształcenia ogólnego to 355 godzin (39.0%), grupa treści kształcenia w ramach specjalności 150 godzin (16.5%). Zajęcia w poszczególnych specjalnościach prowadzone są od 3 semestru nauki. Program treści kierunkowych na studiach stacjonarnych obejmuje 8 przedmiotów z 8 zakresów kształcenia ujętych w standardach.

Analiza programu studiów przygotowanego zgodnie z wymogami KRK pozwala stwierdzić, iż został przygotowany poprawnie. W planach studiów na I stopniu do realizacji przewidziana jest pula 2100 godzin (tryb stacjonarny) oraz 1346 (tryb niestacjonarny), oba po 180 pkt ECTS, z kolei na II stopniu 915 godzin (tryb

stacjonarny) i 681 godzin (tryb niestacjonarny), oba po 120 pkt ECTS. W programie studiów stacjonarnych I stopnia na treści kształcenia ogólnego przeznaczono 380 godzin (18.1%), podstawowego 290 godzin (13.8%), kierunkowego 800 godzin (38.1%), grupę przedmiotów humanistycznych 120 godzin (5.7%) przedmioty do wyboru 270 godzin (12.9%), przedmioty związane z realizacją specjalności 240 godzin (11.4%). W planie studiów dodatkowo wyszczególniono 4-tygodniowe praktyki zawodowe po I i II roku oraz fakultatywne zajęcia konwersatoryjne i wykłady monograficzne (60-90 godzin). Na studiach niestacjonarnych I stopnia liczba godzin dydaktycznych stanowi 64.1% godzin realizowanych na studiach stacjonarnych. Treści kształcenia ogólnego realizowane są w wymiarze 166 godzin (12.3%), podstawowego 185 godzin (13.7%), kierunkowego 563 godzin (41.8%), grupę przedmiotów humanistycznych 72 godzin (5.3%) przedmioty do wyboru 180 godzin (13.4%), przedmioty związane z realizacją specjalności 180 godzin (13.4%). W planie studiów dodatkowo wyszczególniono 4-tygodniowe praktyki zawodowe po I i II roku oraz fakultatywne zajęcia konwersatoryjne i wykłady monograficzne (60-90 godzin).

Studia II stopnia trwają cztery semestry. Na ogólną liczbę 910 godzin grupa przedmiotów podstawowych stanowi pulę 135 godzin (14.8%), kierunkowych 270 godzin (29.5%), przedmiotów kształcenia ogólnego 300 godzin (32.7%). Zajęcia w poszczególnych specjalnościach w wymiarze 210 godzin (23%) prowadzone są od 3 semestru nauki. Na studiach niestacjonarnych II stopnia plany przewidują 135 godzin z grupy przedmiotów podstawowych (19.8%), 256 godzin w ramach treści kierunkowych (37.6%), przedmiotów kształcenia ogólnego 130 godzin (19.1%), w poszczególnych specjalnościach 160 godzin (23.5%).

Prawidłowo ukształtowane są również proporcje między wykładami, które stanowią na I stopniu 36.4% (tryb stacjonarny) i 35.3% (tryb niestacjonarny), a innymi zajęciami aktywizującymi studentów. Na studiach stacjonarnych II stopnia liczba zaplanowanych godzin wykładów stanowi 46.4% całej puli godzin dydaktycznych, z kolei na studiach niestacjonarnych odpowiednio 46.8%.

Ocena wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, seminariów oraz innych form weryfikowania osiągniętych efektów kształcenia uzależniona jest od specyfiki przedmiotu. Formą zaliczenia są kolokwia, zaliczenia ustne, prace projektowe, prezentacje, egzaminy ustne i pisemne. Następnie weryfikacja efektów kształcenia jest przeprowadzana poprzez zajęcia praktyczne, a następnie przez ich zaliczenie, w ramach których Uczelnia realizuje program obowiązkowych praktyk studenckich.

Z przedstawionych planów i programów nauczania przygotowanych zgodnie z obowiązującymi standardami kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja wynika, iż system punktowy ECTS został wdrożony prawidłowo. W wyniku przypisania punktów poszczególnym przedmiotom osiągnięto obciążenia dla studiów I stopnia 180 punktów (studia stacjonarne i niestacjonarne), z kolei dla studiów II stopnia 120 punktów. Pomimo faktu, iż system punktowy ECTS został formalnie wprowadzony w ocenianej Uczelni, jednak zwraca uwagę niewłaściwe przypisanie liczby punktów poszczególnym przedmiotom, szczególnie w przypadku I stopnia. Zgodnie z zapisem w standardach przedmiotom w grupie treści podstawowych przypisano 29 pkt. ECTS, zamiast wymaganych 33. Najczęściej przypisana liczba pkt. ECTS uzależniona jest od liczby godzin są jednak i przypadki niejasne:

Historia architektury i sztuki 45 godz. – 5 pkt. ECTS

Ekonomia 45 godz. – 4 pkt. ECTS

Ekologia i ochrona środowiska 30 godz. – 4 pkt. ECTS

Prawo, ochrona własności intelektualnej 30 godz. – 4 pkt. ECTS

Podstawy turystyki 30 godz. – 6 pkt. ECTS

Geografia turystyczna 30 godz. – 5 pkt. ECTS

Krajoznawstwo 30 godz. – 5 pkt. ECTS

Hotelarstwo 30 godz. – 4 pkt. ECTS

Teoria i metodyka rekreacji 30 godz. – 4 pkt. ECTS.

Brakuje przypisania punktów ECTS do przedmiotu Turystyczne projekty biznesowe (na trybie stacjonarnym i niestacjonarnym) realizowanego w ramach przedmiotów specjalnościowych uzupełniających.

Na II stopniu studiów w grupie treści podstawowych na realizację przedmiotów przeznaczonych zostało 135 godz., którym przypisano 16 pkt. ECTS, zamiast 17 pkt. zgodnie z zapisem w standardach kształcenia.

Do oceny przedstawione zostały także plany i programy zajęć przygotowane zgodnie z wymogami KRK. Wydział Turystyki i Rekreacji jest zaawansowany w przygotowywanie standaryzowanych zasad dotyczących przydzielania i przeliczania punktów ECTS. Zasady obejmują m.in. liczbę punktów jaką musi uzyskać student w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich, z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia, w ramach zajęć o charakterze praktycznym, realizując moduły kształcenia podlegające wyborowi, za zajęcia z wychowania fizycznego, którą student powinien uzyskać w ramach zajęć ogólnouczeniowych lub na innym kierunku studiów.

Ponadto Wydział TiR dokonał procentowego przyporządkowania liczby punktów ECTS do każdego z wykazywanych obszarów wiedzy. Na studiach I stopnia to przyporządkowanie jest pełne (cztery obszary), natomiast na studiach II stopnia niepełne (brakuje odniesienia punktów ECTS do obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu, nauk oraz kulturze fizycznej.)

Uczelnia deklaruje, że stosowany system przenoszenia osiągnięć studenta jest zgodny z zasadami Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS). System punktowy ECTS zbudowany został w oparciu o zasadę, że jeden ECTS odpowiada nakładowi 25 godzin pracy studenta. System został opracowany tak, aby umożliwić przenoszenie osiągnięć studentów biorących udział w programach wymiany akademickiej. Dla rocznego nakładu pracy przeciętnego studenta to 60 punktów ECTS, semestralnego – odpowiednio 30 ECTS. Student zalicza semestr, jeżeli uzyskał minimum 27 punktów ECTS. W kolejnym semestrze student musi uzyskać min. 33 punkty ECTS.

Punktacja ECTS odnosi się do poziomu kształcenia, jak i do modułów zajęć wyodrębnionych w planie studiów. Punktacja ECTS na I stopniu wynosi 180, na II stopniu 120.

Analizując szczegółowo zgodność przyjętej punktacji ECTS z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie należy stwierdzić, iż w przypadku niektórych przedmiotów można zauważyć dopisywanie fikcyjnych godzin pracy własnej studenta, przy wysokiej liczbie punktów ECTS przypisanych do danych zajęć dydaktycznych. Sytuacja nieproporcjonalnie wysokiego nakładu pracy własnej studenta ma miejsce w następujących przypadkach: *Trening zdrowotny, Turystyka uzdrowiskowa, Hotel ekologiczny, Projektowanie i wyposażenie w hotelarstwie i gastronomii, Turystyka uzdrowiskowa, Trendy w turystyce* – przypisanych 5 pkt. ECTS, przy założonych jedynie 20-21 godzinach kontaktowych z nauczycielem akademickim (I stopień). Na studiach II stopnia nie do końca możliwa była taka ocena z powodu braku sylabusów z następujących przedmiotów: *Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Metody i techniki kreacji, Organizacje przemysłu turystycznego w świecie, Projekty międzynarodowe i transgraniczne, Turystyka w gospodarce regionalnej, Zagraniczne rynki turystyczne*. W przypadku przedmiotu *Finanse przedsiębiorstw* w sylabusie widnieje niezgodna liczba przypisanych punktów ECTS (4 pkt. i 6 pkt.). Z kolei w sylabusie

przedmiotu *Projekcja innowacyjnych produktów turystycznych* brak jest rozplanowania godzin pracy własnej studenta bez udziału nauczyciela akademickiego.

Uznać jednak należy, że istnieje zgodność przyjętej punktacji ECTS z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie dla wszystkich specjalności realizowanych w ramach kierunku turystyka i rekreacja, studiów I i II stopnia realizowanych na Wydziale TiR. Punktacja wymaga jednak drobnej korekty zgodnie z podanymi powyżej uwagami.

Wypracowany w Uczelni system punktacji ECTS pozwala na indywidualizację procesu kształcenia oraz stwarza warunki wymiany międzynarodowej studentów. Proces indywidualizacji procesu kształcenia realizowany jest poprzez wybór obowiązkowego modułu specjalnościowego (z przedstawionych do wyboru), jak również poprzez realizację zajęć w ramach ogólnowydziałowych przedmiotów do wyboru. Dla studiów I stopnia obejmują one 65 pkt. ECTS, dla studiów II stopnia 33 pkt. ECTS.

Dla wyróżniających się studentów została wprowadzona indywidualna ścieżka kariery, w ramach której student ma możliwość uzyskania dodatkowych kompetencji na kursach, stażach oraz w projektach biznesowych pod kątem planowanego rozwoju zawodowego. Ze strony Uczelni działania te koordynuje nadzoruje indywidualny opiekun. Uczelnia prowadzi także działania wspierające mobilność studentów. Posiada rozszerzoną kartę Erasmusa, która umożliwi studentom studia w uczelniach partnerskich oraz realizację praktyk zagranicznych. Po powrocie z wymiany międzynarodowej studenci na mocy porozumienia międzyuczelnianego z partnerami zagranicznymi mają zaliczaną właściwą liczbę punktów ECTS, pozwalającą na uzyskanie zaliczenia semestru zajęć. Przedmioty i punkty ECTS uzyskane przez studenta podczas zajęć poza macierzystą uczelnią zaliczane są do liczby punktów, które muszą być przez niego zdobyte na określonym etapie kształcenia. W wymianie międzynarodowej (LLP ERASMUS) w roku akademickim 2010/2011 – 25 studentów, w 2011/2012 – 26 osób. Z informacji uzyskanych od Pełnomocnika Rektora ds. praktyk i staży wynika, że większym zainteresowaniem cieszą się wyjazdy na praktyki w ramach programu ERASMUS, niż wyjazdy na studia.

Sekwencja przedmiotów określonych zarówno w planie studiów opracowanych w oparciu o standardy, jaki i planów opracowanych zgodnie z KRK jest prawidłowa. Analiza planów studiów I stopnia pozwala stwierdzić, iż w trzech pierwszych semestrach trwania studiów studenci realizują przede wszystkim przedmioty z kształcenia ogólnego (technologie informatyczne, podstawy PR) oraz humanistyczne, a także większość przedmiotów kształcenia podstawowego (siedem z proponowanych dziewięciu). W ramach przedmiotów kierunkowych, które proponowane są głównie w drugim i trzecim roku studiów, studenci powinni kształtować wymagane umiejętności. Na II stopniu studiów układ realizacji przedmiotów jest podobny.

Przyjęty w Uczelni system organizacji praktyk zawodowych należy ocenić bardzo wysoko. Celem praktyk jest konfrontacja nabytej podczas studiów wiedzy teoretycznej z praktyką gospodarczą i są one właściwie zharmonizowane z procesem kształcenia. Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia związanych z realizacją praktyk przeprowadzana jest przez Pełnomocnika ds. praktyk na podstawie sprawozdań składanych w Akademickim Biurze Karier. Zaproponowana formuła ich realizacji daje gwarancję osiągnięcia efektów kształcenia studentów na kierunku turystyka i rekreacja i pozwala na uzyskanie właściwych kwalifikacji zawodowych.

Na kierunku turystyka i rekreacja na I stopniu studiów praktyki zawodowe znajdują się w programie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Praktyka zawodowa trwa nie krócej niż 4 tygodnie. Atrakcyjne praktyki i staże zagraniczne, będące bardzo ważnym

elementem praktycznej strony procesu edukacji szczególnie silnie akcentowanym w Uczelni, przygotowują studentów do wejścia na międzynarodowy rynek pracy. Opiekunem praktyk na kierunku jest Pełnomocnik Rektora ds. praktyk i staży, który współpracuje z Akademickim Biurem Karier. Uczelnia opracowała i wdrożyła własną procedurę organizacji, odbywania i zaliczania praktyk studenckich. Obejmuje ona wytyczne co do zakresu procedury, koniecznych dokumentów składanych przez aplikujących studentów, odpowiedzialności ze strony Uczelni oraz szczegółowego algorytmu postępowania w procesie rekrutacji na praktykę. Ponadto Uczelnia opracowała odrębne efekty kształcenia dla modułu praktyk studenckich, przypisując in 4 pkt. ECTS, zgodne z założeniami KRK.

Celem praktyk jest konfrontacja nabytej podczas studiów wiedzy teoretycznej z praktyką gospodarczą i są one właściwie zharmonizowane z procesem kształcenia. Praktyki w zdecydowanej większości odbywają się zagranicą. Studenci najczęściej wyjeżdżają na praktyki jako animatorzy czasu wolnego, wychowawcy kolonijni oraz rezydenci bądź znajdują zatrudnienie w sektorze gastronomicznym.

Na wizytowanym kierunku studenci planując praktykę korzystają z propozycji Akademickiego Biura Karier, które dysponuje szeroką bazą danych potencjalnych miejsc. Zwraca uwagę bardzo bogata oferta atrakcyjnych miejsc odbycia praktyk proponowana studentom w Uczelni. Podczas praktyki studenci pozostają pod opieką wyznaczonego wcześniej pracownika firmy (tzw. zakładowego opiekuna praktyk), którego zadaniem jest czuwanie nad prawidłowością przebiegu praktyki pod kątem merytorycznym i organizacyjnym. Dziekan może zaliczyć studentowi, uczącemu się w trybie niestacjonarnym, jako praktykę zawodową, wykonywaną przez niego pracę zawodową, w tym także za granicą, jeżeli jej charakter jest zgodny z kierunkiem studiów. Dla osób dobrze znających języki obce istnieje możliwość wyjazdu na praktyki zagraniczne, m.in.: do Grecji, Anglii, Francji, Hiszpanii, Irlandii, na Cypr i do Niemiec dzięki kontaktom Uczelni oraz w ramach programu "Erasmus".

System kontroli odbywanych praktyk zawodowych nie budzi zastrzeżeń i sprowadza się do weryfikacji i oceny raportu zakładowego opiekuna praktyk oraz sprawozdania studenta.

Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili pracę osób odpowiedzialnych za organizację praktyk zawodowych tj. opiekunów praktyk, pełnomocnika Rektora oraz pracowników Akademickiego Biura Karier uznając ich za kompetentnych, skłonnych do pomocy oraz stosujących w sposób czytelny i sprawiedliwy zasady zaliczania praktyk. Na ocenianym kierunku studenci uzyskują systemowe wsparcie w znajdowaniu praktyk zawodowych. Uczelnia w pełni odpowiedzialna jest za organizację praktyk dla studenta. Studenci tylko w wyjątkowych sytuacjach mogą sami wybrać miejsce praktyki jednak po uprzedniej weryfikacji miejsca praktyki przez Uczelnię, co ocenia się pozytywnie. Studenci chwalą taki stan rzeczy. Uczelnia wdrożyła i stosuje dokument stanowiący procedurę organizacji, odbywania i zaliczania praktyk studenckich, który określa cele praktyk, dokumenty powiązane, podmioty odpowiedzialne i zakres ich obowiązków oraz dokładny schemat postępowania przy obsłudze procesu, co ocenia się pozytywnie. Uczelnia posiada pokaźną bazę praktyk krajowych, a w szczególności zagranicznych, ze względu na specyfikę kierunków, na których odbywa się kształcenie. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili formalne zasady zaliczania praktyk uznając je za jasne i sprawiedliwe. Studenci pozytywnie ocenili również dostępność informacji o praktykach. Wszelkie informacje udostępniane są na stronie internetowej Uczelni. Informacje udostępniane są również za pośrednictwem pełnomocnika Rektora, dziekanatu, Akademickiego Biura Karier, na spotkaniach informacyjnych oraz w gablotach informacyjnych na Wydziale. Zasady odbywania praktyk znajdujące się na dostępnych kanałach informacyjnych są czytelne, kompletne oraz jasne dla postronnego odbiorcy, co należy ocenić pozytywnie. Na pochwałę zasługuje program praktyk zagranicznych wdrożony

na ocenianym kierunku i Uczelni (specjalny program rekrutacji na te praktyki) oraz działania mające na celu przygotowanie studenta do praktyki m. organizowane warsztaty z autoprezentacji, organizacja przez Uczelnię pierwszego kontaktu studenta z zakładem pracy oraz spotkania informacyjne o obowiązkach studenta na praktykach. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wymieniali program praktyk i ich organizację, jako największy atut Uczelni. Na ocenianym kierunku weryfikuje się efekty kształcenia zdobywane podczas odbywania praktyk za pomocą kilku narzędzi oraz prowadzi się pełną i rzetelną dokumentację przebiegu praktyk, jak również podsumowania i sprawozdania z realizacji praktyk w danym roku akademickim, które to dokumenty przedstawiono zespołowi oceniającemu. Metodami weryfikacji efektywności praktyk na ocenianym kierunku są: weryfikacja miejsc praktyk przez osoby reprezentujące uczelnie w tym odwiedzanie tych miejsc również za granicą, kontakty telefoniczne i mailowe z osobami odpowiedzialnymi za praktykantów, w tym z menagerami zagranicznych hoteli i ośrodków, należy podkreślić, iż z każdej rozmowy, czy spotkania sporządza się notatkę dołączaną do dokumentacji praktyk. Ponadto Pełnomocnik Rektora ds. praktyk i staży odpowiedzialny za monitorowanie osiągania odpowiednich efektów przez studentów prowadzi rozmowy telefoniczne z większością studentów odbywających praktykę w wyznaczonym do tego czasie. Co więcej co roku opracowuje się harmonogram sprawozdawczości studentów, w którym zobowiązani są oni do wysyłania częściowych sprawozdań, co dwa tygodnie, również z zagranicy oraz całościowego sprawozdania w formie pisemnej do Akademickiego Biura Karier. Po zakończeniu praktyki weryfikowane są również karty praktyk, opinie pracodawców oraz wypełniana jest przez studentów ankieta oceny praktyki. Wszystkie wskazane powyżej działania zmierzające do weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na praktyce zawodowej należy ocenić wyróżniająco.

Organizacja procesu kształcenia nie budzi zastrzeżeń. Rok akademicki rozpoczyna się nie później niż 1 października i trwa nie dłużej niż do 30 września następnego roku kalendarzowego. Okres zajęć wynikający z planu studiów podzielony został na dwa semestry: letni i zimowy. Szczegółową organizację roku akademickiego na podstawie planów studiów i programów ustala Rektor. Liczebność grup studenckich określa zarządzenie Rektora. Liczba studentów w grupach seminaryjnych, dziekańskich i innych jest prawidłowa i umożliwia osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych mają dostęp do rozkładów zajęć w na platformie informacyjnej dla studentów. Zajęcia studentów studiów stacjonarnych realizowane są od poniedziałku do piątki. Zjazdy studentów studiów niestacjonarnych odbywają się w piątki (w godzinach popołudniowych), soboty i niedziele. W semestrze organizowanych jest od 7 do 9 zjazdów najczęściej 2-3 w miesiącu. Zajęcia przeplatane są 10 min. przerwami i podzielone są najczęściej na 2 godzinne bloki. Nie zawsze zadbano, by każdy kolejny blok obejmował inne treści, co sprzyjałoby utrzymaniu wysokiej zdolności percepcyjnej studentów. Zajęcia na studiach niestacjonarnych są zaplanowane z uwzględnieniem potrzeb i możliwości studentów. Nie ma zastrzeżeń związanych z organizacją zajęć dla studentów studiów niestacjonarnych.

Formy zajęć zostały dobrze dobrane z uwagi na charakter realizowanych treści. Formy ćwiczeniowe stosowane są w przypadku przedmiotów, modułów zajęć związanych z kształtowaniem kompetencji i umiejętności praktycznych. Zachowano prawidłowe proporcje między liczbą godzin zajęć realizowanych w formie wykładów i ćwiczeń. Organizacja procesu kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na obydwóch poziomach kształcenia na trybie stacjonarnym i niestacjonarnym.

Plany zajęć zapewniają warunki do efektywnego kształcenia i nauki oraz osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Nie dostrzega się dysproporcji pomiędzy planami zajęć oraz notuje pozytywne opinie studentów we wskazanym zakresie. Plany zajęć oraz

zmiany w nich są na bieżąco publikowane na platformie studenckiej, co potwierdzają studenci w rozmowie z zespołem oceniającym i co ocenia się pozytywnie.

Studenci niepełnosprawni oraz wybitnie uzdolnieni mają możliwość uzyskania w Uczelni zgody na indywidualną organizację studiów (IOS). Indywidualna organizacja studiów w WSTiE polega na realizowaniu obowiązującego na danym kierunku programu. Sposób i terminy uzyskiwania obowiązujących zaliczeń i składania egzaminów określa prowadzący zajęcia oraz dziekan. Zezwolenia na IOS udziela dziekan i określa termin jego rozliczenia. Ponadto wskazana grupa studentów ma możliwość korzystania z pomocy opiekuna naukowego podczas całej ścieżki edukacji w WSTiE.

Na ocenianym kierunku istnieje wiele możliwości indywidualizacji procesu kształcenia gwarantowanych przez wewnętrzne regulacje prawne w szczególności regulamin studiów a dokładnie par. 14, 19 i 41 tegoż regulaminu. Główną metodą indywidualizacji na ocenianym kierunku jest oferowanie studentom różnych specjalizacji, które umożliwiają kierunkowanie swojej ścieżki kariery, co studenci oceniają pozytywnie. Studenci wyrazili opinię, iż mimo konieczności poznania przez każdego z nich podstaw programowych mile widziane byłoby wprowadzenie również więcej przedmiotów do wyboru, których w opinii studentów jest zbyt mało. Regulaminowymi możliwościami indywidualizacji procesu kształcenia są: możliwości zastosowania indywidualnej organizacji studiów (IOS) wobec wskazanych w regulaminie kategorii osób polegającej m. na zwolnieniu z obowiązku uczęszczania na zajęcia z wyjątkiem lektoratu z języka obcego i seminarium dyplomowego oraz praktyk, jak również modyfikacjach w terminach sesji w tym zaliczeń i składania egzaminów. Kolejną możliwością jest możliwość przystępowania studentów w wyjątkowych sytuacjach losowych do egzaminów w trybie indywidualnym, co ocenia się pozytywnie. Na pozytywną notę zasługuje również uwzględnienie wyjątkowej sytuacji osób niepełnosprawnych w procesie dydaktycznym i poświęcenie temu zagadnieniu przepisów regulaminu studiów. Studenci niepełnosprawni otrzymują pełne wsparcie instytucjonalne oraz mogą korzystać z indywidualnej organizacji studiów w tym z modyfikacji czasu i form egzaminów i zaliczeń oraz modyfikacji tygodniowego planu zajęć. Osoby niepełnosprawne mogą korzystać z pomocy opiekuna, co ocenia się pozytywnie. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym potwierdzili możliwość wykorzystania wskazanych wyżej rozwiązań oraz powszechną dostępność informacji na temat tych instytucji na stronach internetowych Uczelni, co ocenia się pozytywnie. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym potwierdzili życzliwość pracowników uczelni wobec osób niepełnosprawnych oraz indywidualne do nich podejście podając przykłady takich sytuacji.

Formy zajęć są dostosowane do specyfiki treści programowych i wraz z treściami kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja oraz zakładanymi efektami i formami zajęć tworzą spójną całość. Efekty sformułowane w kontekście treści programowych i form zajęć dobrane zostały prawidłowo. Uznać również można, że efekty kształcenia możliwe są do osiągnięcia, gdyż przedmioty o wyraźnie praktycznym nachyleniu realizowane są w formie ćwiczeń.

Poprawiona została ekonomika czasu zajęć dydaktycznych studenta. Dokonano koniecznej modyfikacji programu studiów, m.in. wzbogacając ofertę zajęć ruchowych. Wprowadzono dodatkowe zajęcia z siatkówki, piłki nożnej, zajęcia z aquafitness. W ofercie zajęć praktycznych dla studentów pojawiły się wyjazdy na narty, warsztaty terenowe. Zwraca uwagę duża aktywność uczelnianej sekcji turystycznej.

Podjęte przez Uczelnię działania naprawcze w tym zakresie należy ocenić jako pozytywne.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Na studiach I i II stopnia standard kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja wynikający z przepisów z 2007 r. jest realizowany. Zastrzeżeń nie budzi czas trwania studiów I i II stopnia. Plany studiów I i II stopnia zakładają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia poprzez: wybór specjalności; wybór przedmiotów ogólnowydziałowych, udział studentów Wydziału w wymianie międzynarodowej z programu ERASMUS (dotyczącej zarówno udziału w zajęciach, jak i praktykach).

Nie ma zastrzeżeń do sekwencji przedmiotów. Prawdłowo dobrane zostały formy zajęć w kontekście treści przedmiotów i oczekiwanych efektów kształcenia. proporcja między liczbą godzin realizowaną w formie wykładów i ćwiczeń nie budzi zastrzeżeń. Dotyczy to zarówno studiów I, jak i II stopnia.

2. Zakładane efekty kształcenia (ogólne i szczegółowe) są spójne z treściami programowymi, adekwatnie dobranymi formami kształcenia.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Prowadzący zajęcia posiadają odpowiednie stopnie i tytuły naukowe oraz są przedstawicielami wszystkich obszarów nauki przypisanych do kierunku. Szczegółową charakterystykę tych stopni osób stanowiących minimum kadrowe przedstawiono poniżej.

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia							
	Ogółem	Z tego reprezentujących						
		Obszar nauki medycznych	Obszar nauki społeczne				Obszar nauki Humanistyczne	Obszar nauki przyrodnicze
		Dziedzina nauki	Dziedzina nauki				Dziedzina nauki	Dziedzina nauki
	o zdrowiu i kulturze fizycznej	o zarządzaniu	prawne	ekonomia	/ edukacja techniczna	o polityce	geografia/ przyrodnicze	
Studia I stopnia								
• prof.								
• dr hab.	3	2 (2)						1 (1)

• dr	8	5 (5)	1(1)					2 (2)
• mgr	1	1 (1)						
Studia II stopnia								
• prof.	2	1 (1)		1 (1)				
• dr hab.	6	1 (1)	2(2)			1 (1)		2 (2)
• dr	7	2 (2)			1 (1)	1 (1)	1(1)	2 (2)
• mgr								

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicy.

Zgodnie z wymaganiem § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), *„Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.”* Następnie zgodnie z wymaganiem § 12 ust. 2 rozporządzenia, *„Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu praktycznym, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku.”* Ponadto zgodnie z § 14 ust. 1 *„Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”* oraz zgodnie z § 15 ust. 1 *„Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”*.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w § 13 ust. 3 powyższego rozporządzenia, tj. prowadzą osobiście na kierunku studiów „turystyka i rekreacja” zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej 60 godzin - posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra.

Do minimum kadrowego mogą być wliczeni jedynie nauczyciele akademicki zatrudnieni na podstawie mianowania lub umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy nie krócej niż od początku semestru studiów - § 13 ust. 1 powyższego rozporządzenia. Wymóg ten został spełniony przez wszystkich nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego. W przypadku studiów II stopnia Uczelnia powinna być podstawowym miejscem pracy.

Informacje zawarte w oświadczeniach o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, pozwalają na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W większości teczek osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające posiadanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.

Wymagania dotyczące minimum kadrowego dla ocenianego kierunku studiów określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), zostały spełnione.

Do minimum kadrowego studiów I stopnia zaliczono: 3 doktorów habilitowanych oraz 6 doktorów, a także 1 magistra. Do minimum kadrowego II stopnia zaliczono: 2 profesorów zwyczajnych, 6 doktorów habilitowanych oraz 7 doktorów.

W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012. Nieprzerwanie przez wszystkie powyżej wskazane lata akademickie w grupie 8 samodzielnych nauczycieli akademickich 5 osób jest zatrudnionych i zaliczonych do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie 14 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora 6 osób jest zatrudnionych i zaliczonych do tego minimum. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest stabilna, a liczba doktorów świadczy iż obecna kadra będzie dalej się rozwijała.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 8 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.) i wynosi ok. 1 : 19.

Obsada zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów jest odpowiednia. Poszczególni nauczyciele akademicki prowadzący przedmioty kierunkowe reprezentują zgodne z merytorycznym zakresem tych przedmiotów obszary nauki, dziedziny i dyscypliny naukowe. Wykłady są prowadzone przez pracowników posiadających co najmniej stopień naukowy doktora. Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

Hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzono w wybranych pracowniach Wydziału. Nauczyciele akademicki prowadzący ćwiczenia, wykłady i wykłady monograficzne byli dobrze przygotowani do zajęć, cechowało ich dobre przygotowanie

merytoryczne (np. klarowne konspekty zajęć), komunikatywność i wysokie zaangażowanie w pracę dydaktyczną. Studenci uczestniczyli interaktywnie w zajęciach i wykazywali się dobrym przygotowaniem do ćwiczeń. Zajęcia dydaktyczne prowadzone były w sposób poprawny i zgodny z planem zajęć.

Załącznik nr 6 Informacja o hospитowanych zajęciach i ich ocena.

Polityka kadrowa prowadzona przez władze WSTiE umożliwia realizację celów i efektów kształcenia zawartych w programie studiów. Dobór pracowników naukowo-dydaktycznych służy: zapewnieniu najwyższego poziomu pracy dydaktycznej, wychowawczej i naukowej, dostosowaniu polityki zatrudnienia do aktualnych potrzeb Uczelni i realizowanych zadań oraz stabilności kadry. Uczelnia dokonuje systematycznych analiz stanu kadry i potrzeb w tym zakresie, przestrzega przepisów dotyczących wymogów kwalifikacyjnych przy zatrudnianiu i przydzielaniu obowiązków pracownikom dydaktycznym oraz wymogów dotyczących tematyki i zakresu prowadzonych zajęć. Brane pod uwagę kompetencje kadry obejmują zarówno doświadczenie zawodowe i społeczne, jak i umiejętności oraz postawy, co umożliwia realizację zasadniczego celu kształcenia, jakim jest nie tylko przekaz wiedzy, ale również jej doskonalenie, modernizowanie oraz kształtowanie umiejętności i postaw studentów. Uczelnia wspiera twórcze i innowacyjne procesy dydaktyczne i badawcze, a także współpracę z podmiotami środowiskowymi i ponadnarodowymi. Realizując politykę kadrową, uwzględnia okresowe oceny wykładowców, którym podlegają wszyscy nauczyciele akademicy. Tryb i zasady oceny są przejrzyste i zawierają: procedury dokonywania oceny, kryteria i skalę ocen, harmonogram oraz kwestionariusz oceny nauczyciela akademickiego.

Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej opiera się na działaniach ukierunkowanych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i zwiększaniu liczby pracowników. System wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej działa bardzo dobrze. Mocno wspierane są awanse naukowe. Uczelnia zapewnia pomoc merytoryczną jak i finansową w zdobywaniu awansu naukowego (obecnie dwie osoby mają otwarty przewód doktorski jedna osoba:– przewód habilitacyjny Katolicki Uniwersytet w Ruzomberku). Nauczyciele akademicy mają duże możliwości uczestniczenia w stażach zagranicznych (podpisane umowy ze Słowacją i Węgrami), biorą także udział w wymianie międzynarodowej w ramach umów Erasmus. Także finansowane jest uczestnictwo kadry w konferencjach naukowych.

W czasie wizytacji Zespołu oceniającego PKA odbyło się spotkanie z nauczycielami akademickimi kierunku turystyka i rekreacja, których reprezentowało 46 osób. W spotkaniu nie uczestniczyły władze Uczelni.

W dyskusji przedstawiono następujące problemy:

- nauczyciele akademicy mają wpływ na planowanie, formułowanie oraz zakres obowiązkowego materiału dydaktycznego z poszczególnych przedmiotów;
- obecni na spotkaniu nauczyciele akademicy bardzo dobrze orientują się w systemie procedur oceniających efekty kształcenia. Mają również wiedzę dotyczącą sposobów monitorowania zatrudnienia i śledzenia losów absolwentów;
- nauczyciele podkreślali, że Uczelnia zapewnia odpowiednie finansowanie badań naukowych oraz wyjazdów na konferencje krajowe i zagraniczne;
- na spotkaniu podkreślano dbałość o ich rozwój, stworzenie dobrych warunków do staży

zagranicznych oraz mobilizację i wsparcie w rozwoju naukowym i zdobywaniu awansów, nie zgłoszono żadnych uwag krytycznych pod adresem władz Uczelni;

- młodzi pracownicy naukowo-dydaktyczni, obecni na zebraniu, także podkreślali dobrą atmosferę na Uczelni i dbałość o ich awanse.

Wszyscy zgodnie potwierdzali, iż praca na tej Uczelni jest przyjemnością.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Struktura kwalifikacji oraz liczba nauczycieli akademickich stanowiących kadre dydaktyczną kierunku turystyka i rekreacja umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

2. Kierunek spełnia niezbędne wymagania w zakresie minimum kadrowego dla studiów pierwszego i drugiego stopnia. Kadre naukowo-dydaktyczną stanowi zespół specjalistów różnych dziedzin związanych z turystyką i rekreacją z obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, nauk humanistycznych oraz nauk przyrodniczych. Wymienionych nauczycieli akademickich cechuje adekwatne do procesu nauczania doświadczenie dydaktyczne oraz zawodowe. Kwalifikacje nauczycieli akademickich są zgodne z tematyką prowadzonych zajęć.

3. Polityka kadrowa Wydziału oparta jest na weryfikacji zatrudnionej aktualnie kadry naukowo-dydaktycznej oraz na pozyskiwaniu nowych profesorów i doktorów habilitowanych, także z zagranicy (sytuacja kadrowa jest stabilna), co jest związane z systematycznym wprowadzaniem nowych specjalności i przedmiotów.

4. System wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej jest dobrze prowadzony.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza dydaktyczna Szkoły jest zlokalizowana w kilku budynkach.

W budynku „Z” – Zamek Suski, ul. Zamkowa 1; o powierzchni użytkowej 735m²., mieści się siedziba Władz Uczelni, Dziekanat oraz sale wykładowe, ćwiczeniowe i laboratoria komputerowe.

Trzy sale wykładowe:

- sala wykładowa (Sala Rycerska) - 300 miejsc,
- sala wykładowa - 150 miejsc,
- sala wykładowa - 100 miejsc

są wyposażone w sprzęt audiowizualny, nagłaśniający, zestawy tablic, rzutniki folii, projektory przystosowane do pracy z komputerem i magnetowidem, magnetofony

Trzy sale ćwiczeniowe:

- sala ćwiczeniowa – 25 miejsc,
- sala ćwiczeniowa – 40 miejsc,
- sala ćwiczeniowa – 40 miejsc

są wyposażone w tablice, rzutniki folii projektory i magnetofony.

W dwóch laboratoriach komputerowych: znajdują się 22 stanowiska komputerowe: AMD A3000+, RAM 1G. Główny Serwer uczelni IBM x Series 306 oparty jest na systemie Windows Server 2003.

W budynku Z znajduje się także: Klub Studencki „U Stańczyka” z kawiarenką internetową w której mieszczą się stanowiska komputerowa. Całość budynku jest objęta siecią bezprzewodową WiFi.

Budynek „A” – Ośrodka Doradztwa i Doskonalenia Kadr Fundacji Spółdzielczy Fundusz Oświaty Wiejskiej przy ul. Spółdzielców 1 posiada powierzchnię użytkową 640m². Znajduje się w nim:

- sala wykładowa wyposażona w sprzęt audiowizualny, nagłaśniający, zestawy tablic, rzutniki folii, projektory multimedialne przystosowane do pracy z komputerem magnetowidem, magnetofony - 150 miejsc,
- 3 sale ćwiczeniowe wyposażone w sprzęt audiowizualny, zestawy tablic, rzutniki pisma, projektory przystosowane do pracy z komputerem i magnetowidem, magnetofony odtwarzacze CD i MP3 – po 45 miejsc
- 3 laboratoria komputerowe – 49 stanowisk:
  - o laboratorium komputerowe A0 wyposażone w 15 komputerów o następujących parametrach: Dell serii OptiPlex Procesor Celeron Cpu 2.53 GHz, 512 MB RAM Windows XP Professional oraz potrzebne oprogramowanie (MSDN AA), Monitory LG 700 B, Server UNIX, LINUX;
  - o laboratorium komputerowe A8 wyposażone w 19 komputerów o następujących parametrach: AMD Duron Procesor 1.29 GHz, 256 MB RAM,
  - o laboratorium komputerowe A9 wyposażone w 15 komputerów o następujących parametrach: AMD Duron Procesor, 796 MHz, 256 MB RAM,

oraz laboratorium do grafiki komputerowej – Asus P5GD2 SerialATA Raid, Kingston DDRII 2 GB RAM, Intel Pentium 4 Prescott 3200 MHz Socjet T, projector Hitachi CPX-430, Oprogramowanie SoftImage XSI Academic Edition 4 oraz SoftImage XSI Academic Edition 5, monitor MAG LCD 19” PS976D.

W budynku „A” znajduje się też sala przygotowana dla studentów, którzy chcą aktywnie realizować i rozwijać swoje zainteresowania. Do dyspozycji studentów przeznaczone są: komputer, drukarka, aparat fotograficzny, kamera, projektor multimedialny. Sala pełni m.in. funkcję pomieszczenia wykorzystywanego na zebrania Samorządu Studenckiego. Przygotowywane i realizowane są w niej studenckie projekty unijne, opracowania artykułów do gazet, materiały na strony internetowe, prezentacje multimedialne, prace własne studentów oraz odbywają się w niej spotkania z przedstawicielami samorządu lokalnego i biznesu. W budynku znajdują się także Biuro Karier, Centrum Praktyk Studenckich, Dział Finansowy, Biblioteka, pokoje dyżurów dla kadry, archiwum oraz pomieszczenia pomocnicze i administracyjne.

Akademik dla studentów znajduje się przy ul. Spółdzielców 1. Uczelnia posiada w Akademiku 50 miejsc dla studentów z możliwością ich zwiększenia do 80 w razie zaistnienia takiej potrzeby.

Biblioteka:

Szkoła posiada własną bibliotekę i czytelnię. Tematyka gromadzonego księgozbioru jest zgodna z profilem Uczelni. Biblioteka gromadzi zbiory (książki, czasopisma, zbiory specjalne) z następujących dziedzin: turystyka, rekreacja, krajoznawstwo, hotelarstwo, ekonomia, marketing, zarządzanie, public relations, nauki polityczne, informatyka.

Zasoby Biblioteki to: książki – 14723 szt.; zbiory elektroniczne – 1652 szt.; czasopisma – 36 tytułów krajowych i 9 – zagranicznych. Ponadto studenci i pracownicy mogą korzystać ze zbiorów bibliotek, z którymi WSTiE ma podpisaną umowę: Biblioteka AWF, Biblioteka Suska im. dra Michała Żmigrodzkiego w Suchej Beskidzkiej, Biblioteka Pedagogiczna w

Suchej Beskidzkiej, Biblioteka Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie, Biblioteka Tatrzńskiego Parku Narodowego. Biblioteka zapewnia też dostęp do bibliotek cyfrowych: Biblioteki zagranicznej partnerów z Węgier z Egeru, publikacji Nauki Polskiej na platformie www.epnp.pl, bazy czasopism naukowych ELSEVIER, bazy SCIENCE – <http://www.sciencemag.org>, Wirtualnej Biblioteki Nauki – <http://wbn.edu.pl/>.

W związku ze zmianami programów nauczania, planowane jest powiększenie zbiorów bibliotecznych o najnowsze publikacje z obszarów kształcenia do których przyporządkowano kierunek turystyka i rekreacja.

Biblioteka i czytelnia jest czynna od poniedziałku do soboty, w godzinach dogodnych dla studentów: poniedziałek-piątek: 9.00-18.00, sobota: 8.00-20.00.

Obiekty sportowe:

Do obiektów zajmowanych przez Uczelnię należy teren sportowy o powierzchni 2,5 ha z kortem tenisowym, bieżnią i boiskiem sportowym. Na podstawie umowy z krytą pływalnią prowadzone są zajęcia z wychowania fizycznego. Studenci mają do dyspozycji pełnowymiarowy basen 25m x 12m o głębokości 1.2 – 1.8m oraz nowoczesne urządzenia, takie jak: sauna, jacuzzi, siłownia, solarium. Uczelnia wynajmuje nowoczesną halę sportową; prowadzone są tam zajęcia z rekreacji ruchowej i usprawnień fizycznych, jak również zajęcia w ramach sekcji sportowej.

Liczba studentów kierunku zestawiona z liczbą i powierzchnią sal, w których odbywają się zajęcia jest na bardzo wysokim poziomie. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili zadowolenie z dostosowania bazy lokalowej do liczby studentów. Liczba stanowisk w poszczególnych salach dostosowana jest do powierzchni tych pomieszczeń i liczby studentów studiujących w ocenianej jednostce. Studenci twierdzą, iż sytuacje przeludnienia sal nie mają miejsca, a kształcenie odbywa się w dogodnych warunkach. Wyposażenie pomieszczeń ocenianej jednostki należy ocenić, co do zasady, pozytywnie. Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym zwrócili jednak uwagę na ich zdaniem niewygodne krzesła w niektórych salach oraz zasugerowali, iż Uczelnia powinna zastanowić się nad zakupem tablic multimedialnych, co ich zdaniem uatrakcyjniłoby zajęcia i było przydane w procesie kształcenia na ocenianym kierunku. Uczelnia dysponuje dwoma budynkami dydaktyczno-administracyjnymi oraz jednym obiektem sportowym, wynajmując jednocześnie halę sportową i krytą pływalnię na potrzeby urozmaicenia zajęć z wychowania fizycznego dla studentów, co ocenia się pozytywnie. Wszystkie sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w sprzęt audiowizualny, nagłaśniający, zestawy tablic, rzutniki folii lub projektory multimedialne przystosowane do pracy z nowoczesnymi komputerami, co ocenia się pozytywnie. Uczelnia dysponuje ponadto trzema pracowniami komputerowymi, w których znajduje się łącznie 50 komputerów, laboratorium do grafiki komputerowej, biblioteką oraz czytelnią. Budynki, w których odbywają się zajęcia na ocenianym kierunku są objęte siecią bezprzewodową WiFi, z której bez problemów mogą korzystać studenci. Ponadto studenci mają możliwość korzystania z klubu Studenckiego „U Stańczyka” z kawiarenką internetową, w której znajdują się stanowiska komputerowe, co ocenia się jednoznacznie pozytywnie. Istnieje również możliwość zdobycia podstawowego sprzętu przenośnego takiego jak przenośne projektory multimedialne, laptopy, również na potrzeby studentów, co ocenia się pozytywnie. Studenci mają możliwość korzystania z dostępnego na Wydziale sprzętu multimedialnego także po godzinach zajęć. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość korzystania również z Biblioteki Uczelni oraz bibliotek współpracujących. Biblioteka posiada wystarczający księgozbiór zgodny z profilem Uczelni, zawierający książki – 14723 szt.; zbiory elektroniczne – 1652 szt.; czasopisma – 36 tytułów krajowych i 9 – zagranicznych z dziedzin związanych z kierunkami, na których odbywa się kształcenie, co ocenia się pozytywnie. Studenci i pracownicy mają też możliwość korzystania z baz, zbiorów i bibliotek cyfrowych takich jak np.: Publikacje Nauki Polskiej, ELSEVIER, SCIENCE, czy Wirtualna

Biblioteka Nauki, co zasługuje na notę pozytywną. Studenci chwalą funkcjonowanie biblioteki i chętnie z niej korzystają uznając jej zasoby za nowoczesne i dostępne w wystarczającej ilości, szczególnie biorąc pod uwagę literaturę podstawową. Studenci wyrazili opinię, iż godziny otwarcia biblioteki są wystarczające zarówno dla studentów stacjonarnych jak i niestacjonarnych, co ocenia się pozytywnie. Główny budynek dydaktyczny ocenianego kierunku i tym samym główny budynek Uczelni jest w ogólnym wizualnym dobrym stanie technicznym, a jego stan estetyczny można ocenić pozytywnie. Budynek, w którym odbywają się zajęcia na ocenianym kierunku jest budynkiem zabytkowym, którego dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych jest problematyczne i zastosowano w nim jedynie gąsienicę do wprowadzenia studentów z niepełnosprawnością ruchową na wyższe piętra. Zajęcia dla osób niepełnosprawnych głównie organizowane są w nowoczesnym budynku A dostosowanym w stopniu podstawowym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w budynku znajdują się rampy oraz podjazdy jak również pracownik pomagający studentom niepełnosprawnym np.: w poruszaniu się, co zasługuje na ocenę pozytywną. Osoby niepełnosprawne mają też prawo do specjalnych warunków korzystania z biblioteki, czy czytelni takich jak: obsługa poza kolejnością, pomoc przy wyszukiwaniu informacji, możliwość wypożyczania książek przez osobę upoważnioną przez studenta w jego imieniu lub zamawianie książek drogą mailową i dostarczanie ich do dziekanatu, gdzie są odbierane przez taką osobą podczas zajęć, bez konieczności odwiedzania biblioteki, co ocenia się pozytywnie.

Studenci odbywają praktyki w zakładach pracy należących do szeroko rozumianego sektora turystycznego i rekreacyjnego. Uczelnia posiada podpisane umowy na realizację przez studentów praktyk i staży z krajowymi i zagranicznym pracodawcami.

Podjmując decyzję o wyborze miejsc na realizację praktyk Uczelnia bierze pod uwagę prestiż i renomę pracodawców, możliwości w zakresie przyuczenia do wykonywania praktycznych zadań, oraz możliwości zapewnienia opiekuna dla kierowanych na praktyki studentów. Dzięki wyjazdom studenci mają niezwykłą okazję podniesienia swoich kwalifikacji językowych, poznania nowych kultur, zwiedzenia ciekawych zakątków świata. Przebywając w międzynarodowym otoczeniu, zdobywają nie tylko cenne doświadczenie życiowe, ale budują swoją drogę do kariery zawodowej. Pracują w najatrakcyjniejszych ośrodkach turystycznych, gdzie wykorzystują szanse nawiązania cennych kontaktów z pracodawcą, co pozwala na ponowny wyjazd w kolejnych latach, dłuższy staż po studiach, a nawet pracę w polskim przedstawicielstwie firmy.

Planowany rozwój ocenianego kierunku jest spójny z rozwojem infrastruktury dydaktycznej.

W Strategii rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020 w ramach programu strategicznego Subregionu Podhalańskiego Uczelnia zaplanowała budowę Centrum Badawczo – Monitoringowego Turystyki wraz z wyposażeniem. Inwestycja zostanie zrealizowana w ramach dysponowanego przez Uczelnię terenu (działka o powierzchni 2,5 ha) w obszarze miasta Sucha Beskidzka. Będzie to ośrodek o charakterze placówki badawczo – dydaktyczno – naukowej z salą konferencyjną, salami wykładowymi, multimedialną biblioteką, pracowniami i salami dydaktycznymi, oraz pomieszczeniami administracyjno – socjalnymi. Uczelnia przygotowała i złożyła w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego stosowną Kartę Projektu.

Utworzenie ośrodka stworzy możliwość współpracy instytucji z branży turystycznej w obszarach, w których możliwe jest osiągnięcie efektów synergii. Dotyczy to wspólnego prowadzenia prac badawczo – rozwojowych, dyfuzji know-how, rotacji kadr, skupienia zasobów, otwartości na innowacje, a także redukcji ryzyka. Stworzona zostanie przewaga konkurencyjna subregionu poprzez rozwój i różnicowanie oferty opartej o pełną gamę małopolskich produktów turystycznych. Projekt przyczyni się do rozwoju gospodarczego

subregionu wzmocnienia promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego. Pozytywnie wpłynie także na tworzenie nowych stanowisk pracy oraz polepszy dostępność usług publicznych dla społeczeństwa. Przewidywane nakłady do poniesienia na zrealizowanie przedsięwzięcia szacowane są na 22 000 000 zł. Zostaną one pozyskane ze środków UE, wkładu Gminy Sucha Beskidzka i wkładu WSTiE.

Infrastruktura dydaktyczna w budynku A, w którym znajduje się biblioteka z czytelnią, laboratoria komputerowe z komputerami z oprogramowaniem dla osób niedowidzących, Akademickie Biuro Karier, zostały przystosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Na zewnątrz budynku o wybudowano podjazd dla osób niepełnosprawnych. Z kolei wewnątrz istnieje możliwość korzystania z transportera schodowego. Szlaki komunikacyjne budynku zaopatrzone w tabliczki brajlowskie.

W budynku Z istnieje możliwość korzystania z transportera schodowego. W laboratoriach komputerowych znajdują się stanowiska komputerowe z oprogramowaniem dla osób niedowidzących.

Uczelnia zapewnia niepełnosprawnym studentom indywidualną organizację zajęć, posiada platformę e-learningową, samochód służbowy do przewożenia między budynkami, oraz przydziela im opiekuna.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego *ocena: wyróżniająca*, Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Szkoła wyróżniająco realizuje wymagania w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej.

Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych w sprzęt audiowizualny, laboratoriów w komputery, zapewniają bardzo dobre warunki do studiowania i pracy.

W Szkole działa sprawny system biblioteczno-informacyjny zapewniający dostęp studentom do potrzebnych im książek, podręczników, czasopism krajowych i zagranicznych w bibliotece i czytelni, a także on-line.

Poza salami dydaktycznymi zlokalizowanymi na II piętrze Zamku, Szkoła dysponuje dzierżawionymi obiektami sportowymi (hala i basenem).

Uczelnia zaplanowała budowę Centrum Badawczo – Monitoringowego Turystyki wraz z wyposażeniem. Inwestycja zostanie zrealizowana w ramach dysponowanego przez Uczelnię terenu w obszarze miasta Sucha Beskidzka. Utworzenie ośrodka stworzy możliwość współpracy instytucji z branży turystycznej w obszarach, w których możliwe jest osiągnięcie efektów synergii.

Uczelnia zapewnia niepełnosprawnym studentom indywidualną organizację zajęć, posiada platformę e-learningową, samochód służbowy do przewożenia między budynkami, oraz przydziela im opiekuna.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W Szkole działa powołana zarządzeniem Rektora 6-osobowa Uczelniana Komisja d/s Badań Naukowych. Do zadań tej Komisji należy:

- 1) określanie ogólnych założeń działalności naukowo-badawczej oraz zasad prowadzenia tej działalności w Uczelni,
- 2) ustalenie celów, kierunków i zasad współpracy z instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie działalności naukowo-badawczej,

3) ogólny nadzór nad działalnością naukowo-badawczą.

Plan badań naukowych obejmuje tematy, wykonawców, udział studentów, efekty, źródła, finansowanie.

W latach 2010-2012 środki na badania naukowe corocznie wzrosły. Łącznie na badania przeznaczono 594 000 zł. W strukturze nakładów:

40,4% stanowiły środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,

30,3% stanowiły środki pozyskane od interesariuszy zewnętrznych tj. Małopolska Organizacja Turystyczna, Urząd Miasta Łodzi, Urząd Miasta Krakowa, PP. Lasy Państwowe i in.,

29,3% nakłady własne Uczelni.

W ramach dwóch projektów unijnych pracownicy WSTiE prowadzili badanie w różnych obszarach nauki, warsztaty i szkolenia. Zrealizowano 7 projektów: „Innowacyjne firmy turystyczne województwa małopolskiego”, „Zastosowanie narzędzi informatycznych w zarządzaniu firmą”, „Centrum Innowacji i Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego WSTiE dla innowacyjnej gospodarki”, „rozwój nowoczesnych kadr branży turystycznej Polski południowo-wschodniej”, „Zastosowanie narzędzi public relations dla poprawy konkurencyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw”, „Szlakiem Kultury Europejskiej – wspólnotowy program Młodzież”, „Akademickie Biuro Karier w ramach programu aktywizacji zawodowej „Pierwsza praca”.

Efektom prowadzonych badań były m.in. publikacje:

- „Raport z pilotażowych badań na pograniczu polsko-słowackim”,
- „Transgraniczny produkt turystyczny masywu Babiej Góry ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki produktów turystycznych w obszarach specjalnych” (w:) „Rozwój zrównoważonej turystyki na pograniczu polsko-słowackim
- Materiały pokonferencyjne w ramach projektu „Razem dla zrównoważonego rozwoju”,
- „Charakterystyka regionu Podbabiogóra” (w:) „Raport pilotażowych badań ruchu turystycznego na pograniczu polsko-słowackim”,
- „Ekologizacja branży turystycznej regionu Liptov i Podbabiogórza” (w:) „Raport pilotażowych badań ruchu turystycznego na pograniczu polsko-słowackim”.

Drugie co do wielkości źródło finansowania badań w latach 2010-2012 stanowiły środki pozyskane z Małopolskiej Organizacji Turystycznej, Polskiej Organizacji Turystycznej, Urzędu Miasta Krakowa, Urzędu Miasta Łodzi, Lasów Państwowych i in. Prowadzone w tej grupie badania (w kooperacji z pracownikami AWF w Krakowie i UE w Krakowie) polegały na corocznym monitorowaniu ruchu turystycznego w województwach małopolskim, łódzkim, w Krakowie, w Łodzi oraz ruchu turystycznego, bazy turystycznej i preferencji turystów zwiedzających rezerwat przyrody Wąwóz Homole, Dolina Białej Wody. Efektem tych badań były raporty publikowane w sieci, monografie opublikowane w wydawnictwach WSTiE, referaty na konferencje. Można tu wymienić raporty za lata 2009, 2010, 2011 pt. Ruch turystyczny w Krakowie, Ruch turystyczny w województwie małopolskim, Ruch turystyczny w województwie łódzkim, Ruch turystyczny w Łodzi oraz publikacje: „Turyści w rezerwach przyrody Wąwóz Homole i Dolina Białej Wody”, „Kierunki rozwoju turystyki dla województwa małopolskiego”, „Turystyka przyjazdowa do Krakowa z Ukrainy w latach 2003-2011”, „Turystyka przyjazdowa w celach religijnych do Krakowa w latach 2003-2011”, „Strategia marketingowa Polski w sektorze turystyki na lata 2012-2020”, „Diagnoza strategiczna budowy turystycznego konsorcjum produktowego w obszarze uzdrowisk, spa i wellness”.

Badania prowadzone ze środków własnych Szkoły rozwijały relatywnie nowy nurt badań łączących obszary badawcze różnych dziedzin i dyscyplin naukowych w latach 2009-2013. Były to badania dotyczące wizerunku miast jako produktu turystycznego, promocji jako

instrumentu kształtowania popytu turystycznego, zrównoważonej turystyki, komercjalizacji polskich produktów turystycznych za granicą. Efektem tych badań były publikacje:

- „Obsługa ruchu turystycznego a karnoprawna ochrona granic Rzeczypospolitej Polskiej”,
- „Produkt turystyczny w obszarach specjalnych na przykładzie Babiogórskiego Rezerwatu Biosfery”, w: „Zrównoważona turystyka na obszarze Podbabiogórza”, „Monitoring zrównoważonej turystyki Podbabiogórza”,
- „Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki Podbabiogórza”, „Etyka pilota wycieczek” (w:) „Etyka przewodników turystycznych i pilotów wycieczek”,
- „Wizerunek miasta Krakowa w badaniach ruchu turystycznego w latach 2003-2009” (w:) „Jakość życia – aspekty turystyczne i rekreacyjne”,
- „Promocja i informacja w turystyce”.

W badaniach naukowych uczestniczą studenci. Są ankieterami, przeprowadzają wywiady, zbierają materiały. Efektami współpracy studentów z prowadzącymi badania pracownikom naukowym są:

- wspólne artykuły w Zeszytach Naukowych WSTiE w Suchoj Beskidzkiej: „Miejsca pielgrzymkowe na pograniczu polsko-słowackim. Część I – Diecezja Spiska”, „Promocja jako istotny element kształtowania popytu na produkt turystyczny – myśl globalnie – działaj lokalnie: na przykładzie regionu Trentino (Włochy)”, „Historia turystyki w opracowaniach polskich badaczy – główne kierunki badań”, „Nasze polsko-litewskie działania, Musu lenku ir lietuvia veikla. Our Polish-Lithuanian activities”, „Our past is very important part of our future”,
- materiały dydaktyczne dla studentów: „Walory i atrakcje turystyczne regionu Podbabiogórza”, „Oddziaływanie turystyki na przyrodę Tatrzańskiego Parku Narodowego. Zarys problematyki”,
- raporty: „Raport z pilotażowych badań ruchu turystycznego na pograniczu polsko-słowackim”.

Uczestnictwo w badaniach naukowych daje studentom możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności bezpośrednio przydatnych przy pisaniu prac licencjackich i magisterskich, referatów, projektów itp.

Rezultaty prowadzonych w Szkole badań są wykorzystywane w procesie kształcenia, stanowią bazę źródłową podręczników, skryptów, materiałów dydaktycznych, przykładów na wykłady i ćwiczenia.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym wyrazili opinię, iż nie są zaangażowani do badań czysto naukowych, bowiem nie są zainteresowani typową działalnością naukową i wybrali tą Uczelnię, aby nabywać wiedzę i umiejętności przydatne w przyszłej pracy zawodowej. Studenci rozwijają swoją aktywność poprzez działalność w kołach naukowych i sekcjach zainteresowań, co należy ocenić pozytywnie. Funkcjonujące na ocenianym kierunku koła naukowe i sekcje mają nastawienia czysto praktyczne, co potwierdzili studenci w rozmowie z zespołem oceniającym. Koła naukowe i sekcje zainteresowań angażują się w życie Uczelni biorąc udział w licznych targach oraz realizując swoje projekty, które dofinansowywane są przez Kanclerz Uczelni. Oceniana jednostka jak i cała Uczelnia przestrzegają art. 205 ust. 1 Ustawy w zakresie prowadzenia rejestru organizacji studenckich w tym kół naukowych.

Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii jest członkiem Małopolskiej Organizacji Turystycznej i od jej założenia prowadzi badania naukowe w ramach międzyuczelnianej współpracy z Małopolską Organizacją Turystyczną, UJ, UE i AWF w Krakowie. Badania te polegają na corocznym monitoringu ruchu turystycznego i turystyki przyjazdowej. Stosowana w tych badaniach metoda zdobyła uznanie MSiT oraz Polskiej Organizacji Turystki i była wykorzystywana w badaniach prowadzonych przez naukowców UŁ, WSiLiZ w Rzeszowie.

Uczelnia prowadziła także wspólne badania transgranicznej turystyki w partnerstwie z Katolickim Uniwersytetem w Ružomberoku.

Pracownicy Szkoły wykonali też wiele badań i ekspertyz na zlecenie Urzędu Miasta, przedsiębiorstw, instytucji.

O aktywnej współpracy Szkoły ze środowiskiem naukowym krajowymi i zagranicznym oraz środowiskiem gospodarczym świadczy też organizacja konferencji naukowych, sympozjów i spotkań.

W ostatnich latach Szkoła znacząco rozszerzyła działalność naukową, a rezultaty prowadzonych w Szkole badań są wykorzystywane w procesie kształcenia. Uzyskane wyniki badań stanowią bazę źródłową podręczników, skryptów, materiałów dydaktycznych, przykładów na wykłady i ćwiczenia. Szkoła zrealizowała dwa projekty unijne, prowadząc badania w różnych obszarach nauki, warsztaty i szkolenia. Zrealizowano 7 projektów, włączono w nie studentów oraz Akademickie Biuro Karier. Efektem prowadzonych badań były publikacje.

Uczestnictwo w badaniach naukowych dało studentom możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności bezpośrednio przydatnych przy pisaniu prac licencjackich i magisterskich, referatów, projektów.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego *ocena: wyróżniająca*, Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Badania naukowe w WSTiE są intensywnie rozwijane. Tematyka badań mieści się w obszarach kształcenia, do których został przyporządkowany oceniany kierunek. Podejmowane tematy dotyczą zagadnień związanych z ruchem turystycznym, turystyką zrównoważoną, prawnymi, ekonomicznymi, socjologicznymi uwarunkowań rozwoju turystyki, zachowań turystów itp.

Badania prowadzone są w kooperacji z różnymi ośrodkami akademickimi, organizacjami, instytucjami. W badaniach aktywny i znaczący udział mają studenci, co pozwala im na weryfikację zdobytej wiedzy w praktyce.

Badania naukowe mają duży wpływ na doskonalenie procesu kształcenia treści programowych, metod dydaktycznych, materiałów dydaktycznych. Publikacja wyników badań i ich dostępność on-line służą pogłębieniu i aktualizowaniu wiedzy studentów, metody i narzędzia stosowane w badaniach są wykorzystywane przez studentów w pracach zaliczeniowych i dyplomowych.

Szkoła wyróżnia się też aktywnością i skutecznością w pozyskiwaniu zewnętrznych środków na działalność naukowo-badawczą oraz intensywnie rozwijaną współpracą naukową z licznymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą oraz urzędami i instytucjami publicznymi.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

Zasady rekrutacji określone są w Uczelni w trybie uchwały Senatu. Uchwała określa odrębne zasady naboru dla każdego z prowadzonych kierunków, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Rekrutację na studia przeprowadza uczelniana komisja rekrutacyjna, która określa terminy rekrutacji, wielkość opłat administracyjnych oraz ustala istotne inne szczegóły. Na studia I stopnia są przyjmowani kandydaci spełniający wymogi ustawowe, wg kolejności zgłoszeń, do wyczerpania limitu. Na studia II stopnia są przyjmowane osoby, które legitymują się dyplomem ukończenia studiów I stopnia na kierunku turystyka i rekreacja lub

pokrewnym, wg kolejności zgłoszeń, do wyczerpania limitu. Proces rekrutacji nie zawiera regulacji dyskryminujących kandydatów. Według oceny rekrutacja umożliwia odpowiedni dobór kandydatów posiadających wiedzę i niezbędne umiejętności pozwalające na uzyskanie w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Liczba rekrutowanych studentów uwzględnia potencjał dydaktyczny jednostki. WSTiE rekrutuje studentów przede wszystkim z obszarów wiejskich i małych miast, gdzie możliwości podjęcia studiów w dużych ośrodkach akademickich i miastach odległych od miejsca zamieszkania są znacznie ograniczone z uwagi na trudności ekonomiczne.

Sposób formułowania oceny jest opisany w Regulaminie studiów. Wysokość oceny jest uzależniony od poziomu wiedzy i umiejętności studenta. System oceny osiągnięć studentów jest transparentny, a oceny formułowane przez nauczycieli akademickich obiektywne. Formy zaliczeń mają charakter egzaminów ustnych oraz pisemnych, a także przyjmują formę zadań projektowych, co studenci sobie chwala. Studenci od początku trwania zajęć znają wymagania egzaminacyjne.

Na ocenianym kierunku nie stworzono jednolitego systemu oceny osiągnięć studentów. O zasadach oceniania decyduje każdy z prowadzących daną formę zajęciową. System oceniania jest znany studentom i przedstawiany na pierwszych zajęciach każdego z kursów przez jego prowadzącego, co potwierdzają studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym. Co więcej raz ustalone zasady pozostają niezmiennie, chyba że zostają zmodyfikowane w porozumieniu ze studentami, co ocenia się pozytywnie. Studenci mogą również zapoznać się z wymaganiami egzaminacyjnymi, skalą ocen i punktacji oraz podstawową literaturą w sylabusach przedmiotów, które jak wspomniano dostępne są w Internecie. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym uznali system oceny ich osiągnięć za przejrzysty i sprawiedliwy, czują się doinformowani. Studenci mają prawo wglądu do prac egzaminacyjnych na dyżurach, w szczególności osoby, które uzyskały ocenę niedostateczną, jak również mają możliwość poprawiania niezadowolających wyników w nauce oraz przystąpienia do egzaminu komisyjnego, które do prawa znane są studentom z regulaminu studiów i strony internetowej, co ocenia się pozytywnie. W opinii studentów egzaminy dostosowane są do specyfiki studiów oraz pozwalają na rzetelną weryfikację wszystkich założonych efektów kształcenia.

Podczas wizytacji zespół oceniający odbył rozmowę z osobami odpowiedzialnymi za koordynowanie działań związanych z międzynarodową i krajową mobilnością studentów. Uczelnia uczestniczy przede wszystkim w programie wymiany międzynarodowej LLP Erasmus. Jednostką koordynującą program LLP Erasmus jest Akademickie Biuro Karier, działające na stopniu Uczelni. Na podstawie dostarczonych danych przez ocenianą jednostkę z roku na rok obserwuje się zwiększające się zainteresowanie studentów wyjazdami w ramach programu Erasmus. Zespół oceniający podczas analizy dokumentacji oraz rozmów z pełnomocnikiem ds. programu Erasmus zauważył, iż na ocenianym kierunku, jak i Uczelni zdecydowanie większą popularnością cieszą się wyjazdy na praktyki, nie zaś na studia jak ma to miejsce w zdecydowanej większości Polskich uczelni wyższych. Skala wyjazdów studentów na wymiany międzynarodowe jest zadowolająca i osiąga rocznie próg około 3 osób na studia oraz 18 osób na praktyki, co ocenia się pozytywnie. Wydział aktywnie promuje mobilność studencką w szczególności międzynarodową wykorzystując do tego stronę internetową Uczelni oraz platformę studencką, na której pojawiają się aktualne informacje związane z mobilnością studentów, dyżury osób zajmujących się programami wymiany, na których udzielana jest studentom pomoc, oraz różnego rodzaju materiały poligraficzne, takie jak plakaty czy ulotki. Ważnym źródłem informacji na temat możliwości wyjazdów są w opinii studentów spotkania informacyjne z osobami zajmującymi się programem Erasmus, na których studenci informowani są wyczerpująco o zasadach funkcjonowania programu na Uczelni oraz spotkania organizowane z osobami, które wróciły z wymiany międzynarodowej

i chcą podzielić się swoimi doświadczeniami z innymi. Wszystkie wyżej wskazane działania promocyjne należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. W opinii studentów programy wymiany i podpisane przez Uczelnię umowy w tym zakresie dostosowane są do specyfiki studiów oraz ich oczekiwań w szczególności ciekawe dla studentów okazują się oferty praktyk międzynarodowych. Studenci wyrazili opinię, iż dostęp do informacji na temat programów wymiany jest bardzo dobry, a wszystkie informacje dostępne są w odpowiednich gablotach i na stronie internetowej Uczelni. Studenci wysoko ocenili kompetencje osób zajmujących się programem wymiany Erasmus twierdząc, iż są to osoby pomocne, prostudenckie, z których wsparcia chętnie korzystają nie tylko w sprawach związanych z organizacją wymian międzynarodowych. Nabór do programu LLP Erasmus prowadzony jest przez specjalną komisję rekrutacyjną, w skład której wchodzi przedstawiciele samorządu studenckiego i pracownicy Uczelni, co ocenia się pozytywnie. W procesie rekrutacji studenci składają swoje CV oraz list motywacyjny wraz z dołączoną do niego dokumentacją poświadczającą spełnianie kryteriów. Czynnikiem branym pod uwagę przy kwalifikacji do wyjazdu w ramach programu Erasmus są przede wszystkim kompetencje językowe kandydatów oraz średnia ocen. Dodatkowo szczególnie w przypadku praktyk zagranicznych student musi przejść również inicjowaną przez Uczelnię rozmowę kwalifikacyjną za pośrednictwem programu Skype z menagerem lub opiekunem praktyki z kraju przyjmującego, co ocenia się pozytywnie. Kryteria rekrutacji są znane w środowisku studenckim dzięki bardzo dobrej polityce informacyjnej Uczelni. Zdaniem studentów są one jasne, sprawiedliwe i transparentne, co należy potwierdzić i ocenić pozytywnie. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym na pytanie dotyczące uznawalności osiągnięć wyrazili pochlebne opinie we wskazanym temacie oraz nie zgłosili problemów z nim związanych. Na ocenianym kierunku kursy mające stanowić podstawę zaliczenia semestru lub roku studiów w macierzystej uczelni są sprawdzane pod kontem ich uznawalności przed wyjazdem studenta. Student już na etapie przygotowań do wyjazdu ma wiedzę na temat, jakie kursy zostaną mu zaliczone. Na straży uznawalności stoi koordynator ds. programu Erasmus, W związku z powyższym należy jednoznacznie stwierdzić, iż oceniana jednostka respektuje zasadę uznawalności osiągnięć i nie stwarza w tym zakresie sytuacji utrudniających realne wykorzystanie możliwości mobilności międzynarodowej studentów, co zasługuje na pozytywną ocenę.

WSTiE bardzo intensywnie rozwija międzynarodową współpracę z licznymi uczelniami Europy Centralnej (Węgry, Słowacja) oraz krajami deklarującymi popyt na usługi edukacyjne (Gruzja, Ukraina, Kazachstan, Chiny) europejskimi uniwersytetami, uczelniami, organizacjami. Wymiana studentów prowadzona jest głównie w ramach programu Erasmus, a także podpisanych umów o współpracę.

W badanym okresie na studia, staże, praktyki zagraniczne wyjechało 202 studentów, w tym: w 2008 roku – 44, 2009 r. – 19, 2010 r. – 36, 2011 r. – 61, 2012 r. – 42.

Studenci wyjeżdżali do Szwecji, Francji, Węgier, Belgii, Anglii, Słowacji i in. Od 2005 r. Szkoła podjęła współpracę z Uniwersytetem Bedfordshire, dzięki której studenci mają możliwość bezpłatnego studiowania przez dwa lata w Luton i otrzymania tytułu menagera turystyki.

W ramach podpisanych umów o współpracy z zagranicznymi partnerami studenci uczestniczą także w badaniach prowadzonych wspólnie z Uniwersytetem Rolniczym w Nitrze, Uniwersytetem w Ružomberku, Lwowskim Państwowym Instytutem Ekonomii i Turystyki, a także w realizacji międzynarodowego Projektu Partnerskiego Grundtviga „Men’ Art – wychowanie, nauczanie wewnątrz i wielokulturowe”.

Internacjonalizacja kształcenia pojawia się także w kształceniu i przyjmowaniu na praktyki studentów zagranicznych oraz goszczeniu wykładowców z zagranicy. W latach 2008-2012 Szkoła gościła 181 studentów i 61 wykładowców.

W WSTiE każdy rocznik studentów ma swojego opiekuna naukowego. Studenci mają możliwość korzystania z jego pomocy w czasie całego toku studiów.

Studenci znajdujący się w szczególnej sytuacji osobistej: samodzielnie wychowujący dzieci, niepełnosprawni, studiujący na dwóch kierunkach, przewlekle chorzy, mają możliwość uzyskania od dziekana zgody na indywidualną organizację studiów.

W każdym semestrze organizowane są spotkania z kadrami, władzami, Akademickim Biurem Karier, warsztaty „Ja i rynek pracy”, „Indywidualny coaching”, szkolenia w ramach projektu Akademia Biznesu, których celem jest ułatwienie studentom poszukiwania i znalezienia pracy.

Sylabusy są dobrze opracowane i udostępniane studentom przez prowadzących zajęcia i na stronie Szkoły.

Potwierdzili to również studenci podczas spotkania.

Studenci mają publiczny dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją i procedurami toku studiów, informacji o programach kształcenia oraz zakładanych efektach kształcenia. Wszelkie informacje i aktualności publikowane są na stronie internetowej Uczelni, a w szczególności na platformie studenckiej oraz w postaci ogłoszeń na tablicach informacyjnych. Studenci wysoko oceniają funkcjonowanie stron internetowych ocenianej jednostki. Wskazany stan rzeczy należy ocenić pozytywnie.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość korzystania z osobistych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi. Dyżury odbywają się zgodnie z planem, który jest ogólnodostępny i znany studentom. W razie odwołania konsultacji informacje o tym są podawane w sposób zwyczajowy z odpowiednim wyprzedzeniem, co ocenia się pozytywnie. Na uwagę zasługuje dostosowanie miejsca i czasu odbywania dyżurów szczególnie do potrzeb studentów studiów niestacjonarnych. Dyżury pracowników Wydziału odbywają się w odpowiednim wymiarze godzin w tygodniu oraz w weekendy. Studenci mają sposobność umawiania się z prowadzącymi również poza godzinami konsultacji, co jest częstą i chwaloną przez studentów praktyką. Kontakt z prowadzącymi różne formy zajęciowe ułatwiony jest również za sprawą wykorzystywania do tego celu poczty elektronicznej.

W ocenianej jednostce studenci uzyskują odpowiednie wsparcie w trakcie procesu dyplomowania oraz posiadają niezbędną pomoc od pracowników naukowych w tym zakresie, co potwierdzają w rozmowie z zespołem oceniającym podając przykłady m.in. polecenia im przez prowadzących niezbędnej literatury oraz konsultacje za pośrednictwem poczty elektronicznej. Studenci mają pełną swobodę w ustalaniu tematów prac dyplomowych, korzystając przy tym z tematów zaproponowanych przez prowadzących seminaria lub tworząc własne po konsultacji z promotorem, co ocenia się pozytywnie. Studenci zapisują się na poszczególne seminaria oraz do poszczególnych promotorów poprzez platformę studencką, gdzie tworzone są listy rankingowe osób zakwalifikowanych na poszczególne zajęcia. Przyjęte rozwiązanie studenci oceniają jako bardzo pozytywne i wskazują na sprawiedliwy charakter zapisów.

Obsługa administracyjna w wizytowanym kierunku jest oceniana przez studentów pozytywnie. Godziny obsługi dziekanatu są zadowalające i znane studentom. Studenci uważają co do zasady osoby pracujące w komórkach zajmujących się ich obsługą za miłe, pomocne oraz kompetentne. Nie zanotowano większych problemów w funkcjonowaniu sekretariatów, nadmiernych kolejek czy sytuacji patologicznych.

Studenci mają możliwość korzystania z bazy dydaktycznej ocenianego kierunku poza godzinami zajęć, co dotyczy zarówno sal dydaktycznych jak i sal wyposażonych w specjalistyczny sprzęt w tym komputerowy, co zasługuje na pozytywną ocenę.

W zakresie wsparcia materialnego uczelnia posiada kompletny system pomocy materialnej dla studentów, który przewiduje Ustawa. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej i współpraca w tym zakresie z przedstawicielami studentów odbywa się w pełni zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy. Uczelnia spełnia wymagania zawarte w art. 174 ust. 2 i art. 179 ust. 2 ustawy. Zachowane są właściwe proporcje w podziale środków, których wymaga art. 174 ust. 4 ustawy. System pomocy materialnej oferowany studentom działa bez większych zastrzeżeń jest racjonalny i przejrzysty. Nie notuje się opinii studentów o opóźnieniach w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego kierunku, co ocenia się pozytywnie. Świadczenia wypłacane są regularnie, co miesiąc. Godna pozytywnej oceny jest przejrzystości przepisów związanych z przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów, sposób przygotowania dokumentów. Regulamin ustalania wysokości, zasad przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii jest zgodny z ustawą oraz został wprowadzony z poszanowaniem zasady zawartej w art. 186 ust. 1 ustawy, co potwierdzone zostało akceptacją treści odpowiedniego uczelnianego organu samorządu studenckiego. W postępowaniu dotyczącym przyznawania pomocy materialnej stosuje się odpowiednio i prawidłowo przepisy Kodeksu Postępowania Administracyjnego w odniesieniu do wydawania decyzji administracyjnych, co ocenia się pozytywnie.

W Uczelni funkcjonuje dwustopniowy model decyzyjny związany z przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów. Na Uczelni funkcjonuje Odwoławcza Komisja Stypendialna oraz na poziomie Wydziału Wydziałowa Komisja Stypendialna, które wyposażono na wniosek odpowiednich organów samorządu studenckiego w uprawnienia do przyznawania świadczeń pomocy materialnej w imieniu właściwych organów Uczelni i Wydziału. Spełniona jest zasada, iż większość składu komisji, o których wspomniano wyżej stanowią studenci, o czym mowa w art. 177 ust. 3 ustawy. Komisje działają zgodnie z przepisami ustawy na podstawie czytelnych i powszechnie znanych procedur ogłaszanych na stronach internetowych Wydziału i obwieszczeniach w gablotach. Przewodniczącym Wydziałowej Komisji Stypendialnej jest student, co należy ocenić pozytywnie i uznać, iż zostało spełnione kryterium demokratycznego funkcjonowania ciał kolegialnych, co na ocenianej jednostce gwarantowane jest przepisami wewnętrznymi. Notuje się wystarczający udział samorządu studenckiego w sprawach socjalnych studentów i w działaniach Wydziału związanych z przyznawaniem pomocy materialnej, co ocenić należy pozytywnie. Studenci wyrażają zadowolenie i poparcie dla formy i procedur działania systemu przyznawania pomocy materialnej i uważają ten system za wydajny i sprawiedliwy. Studenci uważają wysokość stypendiów oferowanych przez ocenianą jednostkę za niewystarczającą.

Uczelnia prowadzi uczciwą politykę naliczania i pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Wewnętrzne akty prawne regulujące tą materię tj. Zarządzenie nr 2/2012 kanclerza WSTiE z dnia 18 czerwca 2012 roku w sprawie wzorów umów zawieranych ze studentami podejmującymi naukę w roku akademickim 2012/2013 oraz wysokości odpłatności za studia i Zarządzenie nr 1/2012 Kanclerza WSTiE z dnia 18 kwietnia 2012 roku w sprawie terminów opłat za zajęcia dydaktyczne dla studentów, którym raty zostały przyznane w roku akademickim 2012/2013 są przykładami czytelności tworzenia wewnętrznych aktów prawnych. Umowa o warunkach odpłatności za studia lub usługi edukacyjne szanuje równorzędność stron stosunku prawnego oraz nie zawiera postanowień uznanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzule niedozwolone w umowach cywilno-prawnych. W Uczelni przestrzega się art. 160 ust. 3 Ustawy w zakresie szczegółowego określania warunków odpłatności za studia lub usługi edukacyjne w umowach pisemnych ze studentami. Umowy nie zawierają jednak wyraźnego odniesienia do wymienionych powyżej aktów prawnych, nie wskazując miejsca ich wyłożenia do

wiadomości studentów lub linku strony internetowej gdzie można je znaleźć, co wymaga poprawy. Poprawę wymaga też polityka publikowania podstawowych aktów prawnych dotyczących opłat za studia i usługi edukacyjne. W chwili obecnej na ogólnodostępnej stronie internetowej Uczelni nie publikuje się wewnętrznych aktów prawnych dotyczących opłat. Studenci bardzo pozytywnie oceniają politykę pobierania opłat przez Uczelnię.

W Uczelni funkcjonuje samorząd studencki działający przez swoje organy na podstawie uchwalonego przez nie Regulaminu. Samorząd działa jedynie na stopniu Uczelni. W trakcie przeprowadzanej wizytacji odbyło się jedno spotkanie z przedstawicielami samorządu studenckiego, na którym to uzyskano poniższe informacje, a następnie zweryfikowano je w oparciu o dostarczone dokumenty, jak również inne odbyte rozmowy. Wydział spełnia wymagania Ustawy z art. 67 ust. 4 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów i doktorantów w Radzie Wydziału Turystyki i Rekreacji, co należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Uczelnia zapewnia na potrzeby działalności ustawowej i regulaminowej samorządu studenckiego niezbędną bazę lokalową i jej wyposażenie oraz środki niezbędne do wykonywania wskazanych zadań. Władze Uczelni dbają również o dofinansowywanie projektów organizowanych przez samorząd studencki wspierając jego inicjatywy, co ocenia się jednoznacznie pozytywnie. Współpraca między władzami Wydziału, a organami samorządu studenckiego jest na dobrym poziomie. Kontakty charakteryzują się wzajemną życzliwością i w razie potrzeby rozwiązywaniem palących problemów jednak nie charakteryzuje ich pełna i codzienna współpraca, a udział przedstawicieli studentów w sprawach dotyczących Wydziału jest niejednolity, co spowodowane jest między innymi bardzo małą świadomością przedstawicieli studentów, co do ich ustawowych praw i obowiązków. Samorząd studencki działa bardzo aktywnie na polu kultury studenckiej i animowania aktywności społeczności studenckiej Uczelni, zrzeszając koła naukowe, sekcje zainteresowań i starostów. Jest organizatorem wielu projektów takich jak np.: Juwenalia, Wampiriada - czyli zbiórka krwi, akcja czyszczenia szlaków Beskidzkich, akcje charytatywne dla dzieci z domu dziecka, wyjazdy integracyjne na narty czy paintball, Wigila oraz udział w akcjach Fundacji „Mimo Wszystko” Anny Dymnej etc. Wskazaną aktywność zespół oceniająco ocenia bardzo pozytywnie.

Studenci akcentowali interdyscyplinarność wiedzy zdobywanej na studiach oraz umiejętności praktyczne, które uzyskują w procesie kształcenia. Wskazywali na dużą różnorodność zajęć praktycznych prowadzonych w ramach ocenianego kierunku.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym stwierdzili, iż efekty kształcenia na ich kierunku są sprawdzalne, co wynika z wyjątkowo praktycznego charakteru studiów tj. można je zweryfikować nie tylko systemem ich oceny na uczelni, ale również poza jej murami np. podczas praktyk studenckich pracy zawodowej, wyjazdów promocyjnych organizowanych przez Uczelnię, podczas pilotaży, czy ćwiczeń oraz poprzez udział w sekcjach zainteresowań mających praktyczny charakter. Studenci bardzo wysoko oceniają uzyskane efekty kształcenia w szczególności w zetknięciu z praktyką, z którą mieli styczność. Studenci pozytywnie ocenili również dostępność informacji o praktykach. Wszelkie informacje udostępniane są na stronie internetowej Uczelni. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wymieniali program praktyk i ich organizację, jako największy atut Uczelni. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym potwierdzili, że Plany zajęć oraz zmiany w nich są na bieżąco publikowane na platformie studenckiej, co ocenili bardzo pozytywnie.

Studenci wysoko oceniają funkcjonowanie stron internetowych ocenianej jednostki. Studenci mają sposobność umawiania się z prowadzącymi również poza godzinami konsultacji, co jest częstą i chwaloną przez studentów praktyką.

Studenci wyrażają zadowolenie i poparcie dla formy i procedur działania systemu przyznawania pomocy materialnej i uważają ten system za wydajny i sprawiedliwy. Studenci

uważają wysokość stypendiów oferowanych przez ocenianą jednostkę za niewystarczającą. Studenci bardzo pozytywnie oceniają politykę pobierania opłat przez Uczelnię.

Na Wydziale, wnioski i skargi rozpatrywane są w sposób zwyczajowy przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej, Kanclerza lub poszczególnych nauczycieli akademickich w formie ustnej lub na piśmie, którą to metodę należy uznać za odpowiednią zestawiając ją z relacjami panującymi w Uczelni oraz jej wielkością. Studenci mają możliwość składania wniosków i skarg, z której to możliwości zdają sobie sprawę oraz do czego są zachęceni, co ocenia się pozytywnie. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili pozytywną opinię na temat sposobu rozpatrywania ich wniosków i skarg, uznając ją za wystarczającą. Studenci wyrazili opinię, iż jako konsumenci i osoby płacące za kształcenie nie mają oporów ze zgłaszaniem uwag dotyczących procesu kształcenia, co jednak nie zdarza się często ze względu na wzorcowe działanie Uczelni w tym zakresie i mocno zakorzenione liczenie się z opiniami studentów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ocena: wyróżniająca **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

1. Zasady rekrutacji na oceniany kierunek dają podstawę do realizacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w trakcie procesu kształcenia. Zasady rekrutacji nie zawierają zasad dyskryminujących. System oceny studentów nie budzi zastrzeżeń. Studentom zapewnia się możliwości uczestnictwa w licznych programach wymiany międzynarodowej.
2. System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, jest przejrzysty i obiektywny, wymagania są wystandaryzowane.
3. Uczelnia prowadzi wiele działań wspierających mobilność studentów. Posiada rozszerzoną kartę Erasmusa oraz podpisane umowy partnerskie z kilkunastoma ośrodkami akademickimi w Europie, umożliwiające studentom odbywanie studiów i praktyk za granicą. Międzyuczelniana unifikacja programów dydaktycznych i system ECTS umożliwia studentom zdobywanie wiedzy i umiejętności na zagranicznych uczelniach.
4. System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku jest rozbudowany. Zapewnia studentom poczucie bezpieczeństwa, empatii, troski o ich kwalifikacje i karierę zawodową.

Kryterium 8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia funkcjonuje na podstawie Uchwały Senatu nr 10/2012 Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchoj Beskidzkiej z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Regulaminu Oceny Nauczycieli Akademickich. Kolejnymi dokumentami dotyczącymi WSZJK są Uchwały Senatu Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchoj Beskidzkiej z dnia 15. 06. 2012 r.:

- Nr 3/12 w sprawie określenia profilu kształcenia oraz dyscypliny (obszaru/dziedziny);

- Nr 4/12 w sprawie określenia efektów kształcenia;
- Nr 5/12 w sprawie przyjęcia planów studiów i ramowych programów nauczania na rok 2012/ 2013;

Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia został powołany na mocy Zarządzenia nr 4/2012 Rektora Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie powołania Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

W Uczelni zostały opracowane wzory (kwestionariuszy) ankiet – protokół z hospitacji zajęć dydaktycznych, ankiet zajęć dydaktycznych, kwestionariusz oceny Uczelni przez studenta, ankiet dla studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej, ankiet – praktyki zawodowe/staż, kwestionariusz absolwenta, ankiet pracodawcy.

Podczas wizytacji Władze Uczelni przedłożyły harmonogram działań w zakresie wdrażania i doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia WSTiE w Suchej Beskidzkiej w roku akademickim 2012/2013, procedurę monitorowania losów zawodowych absolwentów Uczelni oraz procedury monitorowania losów zawodowych absolwentów Uczelni. Dokumentacja wynikająca z powyższych przepisów zgromadzoną w Uczelni są: harmonogram hospitacji i zestawienie protokołu z hospitacji oraz ankiet zajęć dydaktycznych, sprawozdanie z monitorowania losów absolwentów w Uczelni kończących naukę w roku akademickim 2011/2012, protokół z realizacji praktyk w roku akademickim 2011/2012 oraz analiza tych praktyk, protokół z realizacji staży odbytych w latach 2010 – 2012.

Najważniejszymi podmiotami działającymi w systemie wymienianymi przez dokument są: Rada Wydziału, Dziekan, Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz administracyjni. Nie sposób nie zauważyć pominięcia wśród wymienionych wewnętrznych podmiotów działających w ramach systemu przedstawicieli studentów, co potwierdza sytuacja zastana na ocenianym kierunku.

Istotnym elementem opisanego wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia są ankiety ewaluacyjne mające na celu ocenę zajęć prowadzonych na kierunku oraz kadry naukowo-dydaktycznej. W ocenianej jednostce prowadzi się ankietyzację procesu dydaktycznego, a Uczelnia przestawiła kompletną dokumentację świadczącą o logiczności tego procesu. Proces ankietyzacji studenckiej oparty jest o Regulamin ankietyzacji zajęć dydaktycznych w WSTiE określający cele ankiety, procedurę przygotowania i przeprowadzenia akcji ankietowej oraz zasady opracowania i dostępu do wyników ankiety, co ocenia się pozytywnie. W jednostce, w której funkcjonuje oceniany kierunek dokonuje się cyklicznej i rzetelnej ankietyzacji procesu kształcenia w formie papierowej, co potwierdzają studenci w rozmowie z zespołem oceniającym. Ocenie podlegają wszystkie zajęcia i wszyscy prowadzący zajęcia w każdym semestrze według wydawanego przez Dziekana Wydziału harmonogramu ankietyzacji, co ocenia się pozytywnie. Wyniki ankiet analizowane są co do zasady przez bezpośrednio ocenianych pracowników oraz władze dziekańskie, jak również przekazywane są do Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, co ocenia się pozytywnie. W Uczelni sporządza się podsumowania akcji ankietowych w postaci opracowania wyników ankiety każdego z prowadzących zajęcia z dokładnym zestawieniem wyników z poszczególnych pytań. Nie dokonuje się jednak szerszych i bardziej przekrojowych analiz wyników w postaci raportu z oceny, który dodatkowo sugerowałby zalecane działania naprawcze. Niemniej mimo braku dokumentu w postaci raportu zespół oceniający zapoznał się z notatką służbową Dziekana Wydziału Turystyki i Rekreacji z dnia 28.01.2013 r., która dotyczyła podjętych działań w wyniku przeprowadzonej akcji ankietowej. Wśród działań podjętych notatka wymienia m.in.: spotkanie ze wszystkimi pracownikami ocenianymi w ankietach, pochwały dla najlepszych, omówienie obszarów wymagających działań korygujących oraz wprowadzenie działań naprawczych w nisko ocenionych aspektach. Wykorzystywanie wyników ankiet we wskazanym wyżej sposób uznać należy za

niezwykle efektywne i pozwalające uważać system za rozwinięty i działający w sposób prawidłowy, co ocenia się pozytywnie. Wyniki ankiety studenckiej są również częścią wymaganej ustawą oceny pracownika, co ocenia się pozytywnie. Niemniej nie brakuje elementów wartych przeanalizowania i poprawy. Pytania ankietowe nie są współtworzone przez przedstawicieli studentów na poziomie Uczelni, co wymaga korekty. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili pozytywną opinię na temat pytań ankietowych uznając je za trafne. Studenci stwierdzili, iż ankieta jest skuteczna i przy jej pomocy można poprawiać jakość kształcenia na Wydziale. Za wadę uznali jednak brak informacji zwrotnej, którą mogliby otrzymywać po wypełnieniu ankiet. Studenci oczekiwaliby rzetelnego podsumowania ankietyzacji np.: w postaci wskazania najczęściej zgłaszanych uwag oraz działań naprawczych planowanych w celu ich załagodzenia. Działania takie mogą pozytywnie wpłynąć na świadomość studentów przy wypełnianiu ankiet.

Na pozytywną ocenę zasługuje przeprowadzanie wśród studentów ocenianego kierunku jak i całej Uczelni dodatkowej ankiety mającej na celu monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów oraz realizacji efektów kształcenia zwanej „Oceną uczelni przez studenta”. Ankieta zawiera pytania dotyczące funkcjonowania Uczelni, jej organów, polityki informacyjnej, zasobów bibliotecznych oraz zdobywanych efektów kształcenia, jak również jakości infrastruktury. Ankietę oceny Uczelni przez studenta uznać należy za doskonałe uzupełnienie ankiety oceny zajęć dydaktycznych i prowadzących i ocenić jednoznacznie pozytywnie.

W roku akademickim 2011/2012 Senat WSTiE podjął uchwałę w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) oraz Regulaminu Oceny Nauczycieli Akademickich. W Uchwale tej ustalono cele WSZJK oraz zadania podmiotów odpowiedzialnych za jego funkcjonowanie.

Za podstawowe cele WSZJK uznano:

- gromadzenie informacji użytecznych dla działań na rzecz zapewniania jakości kształcenia odnośnie wszystkich etapów i aspektów procesu kształcenia, zwłaszcza w zakresie skuteczności procesu kształcenia i weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia,
- analizowanie informacji i formułowanie wniosków praktycznych prowadzących do projakościowych zmian w procesie kształcenia,
- upowszechnianie informacji o możliwości uczestniczenia poszczególnych podmiotów w procesach projakościowych,
- pobudzanie wewnętrznej dyskusji dotyczącej jakości kształcenia,
- monitorowanie skuteczności stosowanych rozwiązań projakościowych, w tym także samego WSZJK.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację zadań są: Rada Wydziału, Dziekan, Uczelniany Zespół d/s Zapewnienia Jakości Kształcenia, Kierownik studiów podyplomowych, Pełnomocnik Rektora d/s praktyk i staży, pracownicy naukowo-dydaktyczni i dydaktyczni, pracownicy administracji.

Uczelniany Zespół d/s Zapewnienia Jakości Kształcenia został powołany 23 marca 2012 roku w składzie 5 pracowników naukowo-dydaktycznych. W Zespole brak przedstawiciela studentów i pracowników administracji oraz interesariuszy zewnętrznych.

Do zadań tego Zespołu należy:

- organizowanie i koordynowanie całości działań na rzecz jakości kształcenia, a w szczególności sporządzanie sprawozdania z działania WSZJK i raz w roku przedstawianie go Senatowi,
- współpraca ze wszystkimi podmiotami wewnętrznymi i zewnętrznymi, mogącymi przyczynić się do poprawy jakości kształcenia,
- koordynowanie opracowania, zgodnie z wytycznymi Krajowych Ram Kwalifikacji, programów poszczególnych przedmiotów studiów,

- dostosowanie programu studiów do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji,
- czuwanie nad poprawną realizacją harmonogramu i procedur WSZJK,
- organizacja działań zapewniających sprawne funkcjonowanie narzędzi WSZJK,
- dokumentacja działań na rzecz zapewniania jakości kształcenia,
- monitorowanie jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach i poziomach studiów, a w szczególności wszystkich sposobów weryfikacji efektów kształcenia,
- przeprowadzanie, na podstawie danych gromadzonych za pomocą narzędzi WSZJK, analiz poszczególnych etapów i aspektów procesu kształcenia pod kątem jakości kształcenia,
- przedstawianie rekomendacji dotyczących upowszechniania wzorów dobrych praktyk w dziedzinie jakości kształcenia,
- wypracowywanie rozwiązań mających na celu zapewnienie i poprawę jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach i poziomach studiów,
- informowanie o wynikach prac WSZJK zainteresowanych podmiotów, zgodnie z procedurami WSZJK oraz w stopniu i trybie uznanym przez UZZJK za optymalny dla realizacji celów WSZJK.

Najważniejszymi elementami i instrumentami WSZJK są:

1. Monitoring i okresowy przegląd programów i planów studiów z punktu widzenia ich zgodności z planowanymi efektami kształcenia.
2. Ocena organizacji procesu nauczania.
3. Weryfikacja uzyskanych przez studentów efektów kształcenia.
4. Ewaluacja kadry dydaktycznej (okresowe oceny, okresowe hospitacje, ankietyzacja studentów).
5. Ocena warunków kształcenia przez studentów (infrastruktury, zasobów bibliotecznych, dostępności informacji o programach, planach, harmonogramie zajęć itp.).
6. Ocena programów dotyczących mobilności studentów i sposobów ich realizacji (opinii studentów o programie Erasmus itp.).
7. Kontrola praktyk i staży (kwestionariusze praktyk, raporty z wnioskami).
8. Badanie losów zawodowych absolwentów.
9. Pozyskiwanie opinii pracodawców dotyczących oczekiwań rynku pracy w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji absolwentów.
10. Wdrażanie systemu wykrywania plagiatów w pracach licencjackich i magisterskich.

WSZJK jest obecnie w toku wdrażania. Zespołowi Oceniającemu udostępniono wzory opracowanych narzędzi tj. Protokół z hospitacji zajęć dydaktycznych, Ankieta oceny zajęć dydaktycznych przez studentów, Ankieta oceny pracownika administracji przez studentów, Kwestionariusz oceny Uczelni przez studentów, Ankieta dla studentów uczestniczących w wymianie międzyuczelnianej, Ankieta – Praktyki zawodowe/staż, Kwestionariusz Absolwenta (bezpośrednio po ukończeniu studiów), Kwestionariusz Absolwenta nr 2 (po upływie 3 lat), Kwestionariusz Absolwenta nr 3 (po upływie 5 lat), Ankieta pracodawcy, Raport podobieństwa w procedurze antyplagiatowej.

Zespołowi Oceniającemu udostępniono też wyniki dotychczas przeprowadzonych badań: wypełnione formularze hospitacji, wypełnione ankiety studentów, sprawozdanie z monitorowania losów absolwentów.

Z notatki służbowej Dziekana wynika, że na zebraniu z ocenianymi w I semestrze pracownikami zapoznał ich z raportem podsumowującym wyniki badań ankietowych. Z raportu wynika, że pracownicy uzyskali oceny bardzo dobre i dobre, brak było ocen negatywnych. W wyniku dyskusji ustalono działania naprawcze w kryteriach niżej ocenionych tj. zwiększenie dostępności prowadzących zajęcia dla studentów, zwiększenie wykorzystywania środków multimedialnych podczas zajęć. Wyniki ankiet będą wykorzystane dla opracowania rankingu najlepszych dydaktyków w roku akademickim 2012/2013.

Ze sprawozdania dotyczącego monitorowania losów absolwentów kończących naukę w roku akademickim 2011/2012 wynika, że na ankietę odpowiedziało 231 osób, ustalono też strukturę procentową odpowiedzi na poszczególne pytania. Brak informacji o ich analizie i wnioskach.

System upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia działa prawidłowo. Wyniki monitorowania uzyskanych efektów kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów są dostępne dla każdego studenta poprzez platformę internetową. Informacje zawierają oceny cząstkowe z poszczególnych przedmiotów, oceny z zaliczeń oraz oceny z egzaminów. Uzyskane oceny pozwalają na zweryfikowanie stopnia osiągnięcia założonych efektów w zakresie: wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Do innych źródeł monitorowania jakości procesu kształcenia, zgodnie z WSZJK, należą: ankiety oceny zajęć dydaktycznych, ankiety oceny Uczelni przez studentów, arkusze hospitacji zajęć dydaktycznych, ankiety oceny przygotowania procesu dydaktycznego na kierunku – ocena przez kadre dydaktyczną i pracowników administracyjnych, dokumentacja praktyk wraz z opinią opiekunów praktyk, ankiety uczestników wymiany międzyuczelnianej, wyniki badania losów absolwentów oraz ankiety pracodawców. Uzyskane informacje poddawane są analizie ilościowej i jakościowej. Na ich podstawie opracowywane są szczegółowe raporty, a następnie Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia opracowuje roczny raport o jakości kształcenia w WSTIE, który jest publikowany na stronie internetowej uczelni i dostępny dla zainteresowanych. Opracowywany jest również ranking nauczycieli akademickich – najlepszych dydaktyków. Jego wyniki są ogłaszane podczas zakończenia roku akademickiego.

Dane dotyczące oceny jakości zajęć dydaktycznych i oceny Uczelni przez studentów, oceny przygotowania procesu dydaktycznego na kierunku oraz wyników hospitacji zajęć dydaktycznych znajdują się u Dziekana Wydziału. Dane dotyczące oceny praktyk zawodowych, wymiany międzyuczelnianej, badania losów absolwentów oraz wyników ankiet pracodawców znajdują się u Kierownika Akademickiego Biura Karier. Powyższe informacje pozostają do wglądu zainteresowanych podmiotów: pracowników dydaktyczno-naukowych i administracyjnych, przedstawicieli studentów, absolwentów oraz przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych: pracodawców, instytucji rynku pracy, otoczenia społeczno-gospodarczego, władz lokalnych i regionalnych, organizacji branżowych, środowiska edukacyjnego i innych.

Za udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia odpowiada Dziekan. W tym celu zostały ustalone procedury mające na celu rozesłanie do wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy (pracodawców, instytucji rynku pracy, otoczenia społeczno-gospodarczego, władz lokalnych i regionalnych, organizacji branżowych, środowiska edukacyjnego i in.) ankiet w zakresie pożądaných przez nich efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych; Ustalono także spotkania z interesariuszami i omówienie zagadnień związanych z określaniem i weryfikacją efektów kształcenia; Spośród interesariuszy zewnętrznych został powołany przedstawiciel, który wszedł w skład Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia; uczestniczy on w weryfikacji efektów kształcenia na podstawie zebranych informacji (podczas spotkań z interesariuszami) oraz uwag przedstawionych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych; na tej podstawie dostosowywane są efekty kształcenia do informacji i uwag przedstawionych przez zaproszonych interesariuszy

wewnętrznych i zewnętrznych; następnie wskazane i przedstawione aktualne efekty kształcenia podawane są do publicznej wiadomości i dostępne dla wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej Uczelni.

Na spotkaniu Zespołu z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych, zostały przedstawione raporty z wcześniejszych rozmów prowadzonych z Władzami Uczelni, dotyczących propozycji wprowadzenia innowacji w ofercie kształcenia, które zostały uwzględnione w nowo opracowanych efektach kształcenia przygotowanych zgodnie z wymogami KRK. Efektem ich udziału jest także tworzenie nowych specjalności w ramach istniejącego kierunku.

W ocenianej jednostce studenci jako interesariusze wewnętrzni nie uczestniczą w strukturze decyzyjnej zarządzania jakością kształcenia, co potwierdzone zostało w otrzymanej dokumentacji oraz w rozmowie z samorządem studenckim i władzami Wydziału i Uczelni. Zarządzenie nr 4/2012 Rektora WSTiE z dnia 23 marca 2012 roku nie przewiduje włączenia do składu Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia przedstawiciela studentów, co zasługuje na ocenę negatywną. Nie sposób mówić o skutecznym doskonaleniu jakości kształcenia bez udziału przedstawicieli odbiorców tej jakości, którzy przez dyskusję z pozostałymi interesariuszami mogą mieć pozytywny wpływ na ocenę jakości oraz ewaluację narzędzi zmierzających do jej poprawy. Władze Uczelni w rozmowie z zespołem oceniającym zadeklarowały włączenie przedstawiciela studentów do zespołu zajmującego się zapewnianiem jakości kształcenia. Przedstawiciele studentów wiedzą jakie ciało zajmuje się zapewnianiem jakości kształcenia oraz znają jego ogólne zadania i skład osobowy, jednak wiedza i świadomość na temat czynników wpływających na jakość oraz praw i obowiązków samorządu studenckiego w zakresie włączenia się w projektowanie działań w ramach tego systemu jest znikoma, co wymaga poprawy.

Przedstawiciele studentów biorą udział w procesie kształtowania sylwetki absolwenta oraz pracy nad opracowywaniem efektów kształcenia, a także ich ewaluacją poprzez udział w pracach nad planami studiów i programami kształcenia. Podczas wizytacji przedstawiono zespołowi oceniającemu wymagane przez art. 68 ust. 1 punkt 2) ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym opinie właściwego organu samorządu studenckiego dotyczące uchwalanych planów studiów i programów kształcenia. Zespołowi oceniającemu przedstawiono uchwałę Samorządu Studentów WSTiE nr 6/2012 z dnia 18 września 2012 r. w sprawie wyrażenia opinii na temat planów studiów i programów kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja dla studiów I i II stopnia, co ocenia się pozytywnie. Opinia zawiera stwierdzenie aprobaty dla nowych programów, nie zawiera jednak szczegółowych uwag do uchwalanych planów i programów, które były przekazywane Dziekanowi i władzom Uczelni ustnie przez przedstawicieli samorządu studenckiego, co ocenia się pozytywnie. Aktywność studentów w tym zakresie wynika z protokołów posiedzeń Rady Wydziału gdzie dyskutowano omawianą kwestię.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	działalność naukowa	działalność międzynarodowa	organizacja kształcenia
-------------------------------------	-------------------------------	--------------	---	----------------------------	-----------------------------------	--------------------------------

Wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+/-	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- +/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego ocena: w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Szkoła wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem, przypisano zadania i ustalono kompetencje wewnętrznych podmiotów odpowiedzialnych za systematyczny monitoring, ocenę, wprowadzanie projakościowych zmian w programie studiów i metodach jego realizacji.

W procesie doskonalenia jakości kształcenia przewidziano udział pracowników, studentów, absolwentów, interesariuszy zewnętrznych.

2. Za udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia odpowiada Dziekan. Interesariusze zewnętrzni, głównie tworzeni przez Radę Biznesu biorą czynny udział w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości. Odbywają oni systematyczne spotkania raz w miesiącu z przedstawicielami Uczelni, na których omawiane są przedłożone przez nich propozycje wprowadzenia zmian zgodnie z potrzebami rynku pracy i sektora biznesu.

W ocenianej jednostce studenci jako interesariusze wewnętrzni nie uczestniczą w strukturze decyzyjnej zarządzania jakością kształcenia, co potwierdzone zostało w otrzymanej dokumentacji oraz w rozmowie z samorządem studenckim i władzami Wydziału i Uczelni.

Formalizacja relacji wymaga rozważenia uzupełniania składu Uczelnianego Zespołu d/s Jakości Kształcenia o członków reprezentujących studentów i pracodawców.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostateczne (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku	+				
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			+		

3. program studiów		+			
4. zasoby kadrowe		+			
5. infrastruktura dydaktyczna	+				
6. prowadzenie badań naukowych	+				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się	+				
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		+			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierając zalecenia).

Realizacja zakładanych efektów kształcenia i rozwój ocenianego kierunku są w pełni spełnione, a w wielu ocenianych aspektach zostały wyróżnione. Jednak do spełnienia wszystkich wymogów **w pełni lub wyróżniająco** wskazano kilka niedociągnięć, **których dokonanie usunięcie pozwoli na ich osiągnięcie:**

- w opisie założonych efektów kształcenia dla I stopnia studiów znalazło się kilka nieścisłości (dokładne wyszczególnienie na 4 stronie raportu),

- ocena założonych efektów kształcenia na poziomie modułu przedmiotowego w zdecydowanej większości przypadków sprowadza się tylko i wyłącznie do zamieszczenia określenia „w stopniu niedostatecznym, dostatecznym, dobrym, bądź bardzo dobrym” przed treścią danego efektu kształcenia. Taka weryfikacja wszystkich kategorii efektów kształcenia wydaje się być zbyt daleko posuniętym uproszczeniem. Ponadto zwraca uwagę fakt, iż najczęściej ocena efektów modułów przedmiotowych ogranicza się tylko do kategorii wiedzy, z pominięciem umiejętności i kompetencji społecznych. W większości przypadków nie jest także jasne w jaki sposób nauczyciele akademicy zamierzają weryfikować efekty kształcenia w ramach poszczególnych kategorii,

- wydaje się ważne uzupełnienie składu Uczelnianego Zespołu d/s Jakości Kształcenia o członków reprezentujących studentów i pracodawców.

Szczegółowe uzasadnienie uwag zawarte jest we wcześniej przedstawionej treści raportu.

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego

Dr hab. Krystyna Rożek-Piechura

Podniesienie jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” wymagało podjęcia nieznacznych działań naprawczych w kwestiach, które zostały przedstawione w zaleceniach raportu powizytacyjnego. Na podstawie pisma otrzymanego 2 lipca 2013 r. od Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej (wraz z załącznikami), dotyczącego przeprowadzenie zmian i udoskonaleń sformułowanych w postaci zaleceń przez Komisję, Uczelnia odniosła się następująco (odpowiedzi Uczelni wytluszczone)

- Na uwagę dotyczącą nieścisłości opisie założonych efektów kształcenia dla I stopnia studiów znalazło się kilka (dokładne wyszczególnienie na 4 stronie raportu),

Uczelnia poinformowała, iż Władze i Senat są świadome, że dbałość o zachowanie najwyższej jakości kształcenia jest priorytetem funkcjonowania Uczelni. Dlatego też, w odpowiedzi na raport z wizytacji przeprowadzonej na kierunku turystyka i rekreacja podjęto odpowiednie działania naprawcze.

W dniu 14 czerwca 2013 r. zwołany został Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK) celem przyjęcia planu działań na rzecz doskonalenia jakości procesu kształcenia w WSTiE w oparciu o analizę raportu. W dniu 18 czerwca 2013 r. spotkał się Samorząd Studencki w celu zaopiniowania zmian dokonanych w programie kształcenia oraz wyboru przedstawiciela do UZZJK. W dniu 19 czerwca 2013 r. zwołana została Rada Wydziału Turystyki i Rekreacji celem zatwierdzenia przyjętych zmian i wytycznych.

Władze Uczelni i Wydziału poinformowały, że zostały podjęte następujące działania:

1/ Dokonano korekty opisu założonych efektów kształcenia dla studiów I stopnia – wyeliminowane zostały wskazane przez Zespół niedociągnięcia, nieścisłości oraz błędy językowe i stylistyczne (zał. nr 1).

2/ Poprawiono tabele pokrycia obszarowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi (zał. nr 2).

3/ Na II stopniu studiów w grupie treści podstawowych zwiększono liczbę punktów ECTS do 17, zgodnie z zapisem w standardach kształcenia, zmieniając liczbę punktów dla 4 przedmiotów: regiony turystyczne – zwiększenie do 7 pkt ECTS, socjologia czasu wolnego – zwiększenie do 6 pkt ECTS, zmniejszając równocześnie punkty w grupie kształcenia ogólnego dla przedmiotów: prawo gospodarcze – 4 pkt ECTS, finanse przedsiębiorstw – 4 pkt ECTS (karty przedmiotów - zał. nr 3, Uchwała Samorządu Studenckiego z dnia 18 czerwca 2013 r. – zał. nr 4, Uchwała Rady Wydziału z dnia 19 czerwca 2013 r. – zał. nr 5).

4/ W związku z wieloobszarowością kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja dokonano korekty na studiach II stopnia, przyporządkowując liczbę punktów ECTS do brakującego obszaru

nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. Właściwe przyporządkowanie do czterech obszarów nauk przedstawia się obecnie następująco:

- obszar nauk medycznych/o kulturze fizycznej: 42%
- obszar nauk społecznych: 33%
- obszar nauk humanistycznych: 13%
- obszar nauk przyrodniczych: 12%.

- wydaje się ważne uzupełnienie składu Uczelnianego Zespołu d/s Jakości Kształcenia o członków reprezentujących studentów i pracodawców.

Uzupełniono skład Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia o przedstawiciela studentów i przedstawiciela pracodawców, zgodnie z Zarządzeniem Rektora WSTiE z dnia 14 czerwca 2013 r. oraz Uchwałą Samorządu Studenckiego z dnia 18 czerwca 2013 r. (zał. nr 6 i 7).

- ocena założonych efektów kształcenia na poziomie modułu przedmiotowego w zdecydowanej większości przypadków sprowadza się tylko i wyłącznie do zamieszczenia określenia „w stopniu niedostatecznym, dostatecznym, dobrym, bądź bardzo dobrym” przed treścią danego efektu kształcenia. Taka weryfikacja wszystkich kategorii efektów kształcenia wydaje się być zbyt daleko posuniętym uproszczeniem. Ponadto zwraca uwagę fakt, iż najczęściej ocena efektów modułów przedmiotowych ogranicza się tylko do kategorii wiedzy, z pominięciem umiejętności i kompetencji społecznych. W większości przypadków nie jest także jasne w jaki sposób nauczyciele akademicy zamierzają weryfikować efekty kształcenia w ramach poszczególnych kategorii,

Uczelnia odpowiedziała: Z uwagi na podniesiony przez Zespół zbyt duży stopień ogólności oceny założonych efektów kształcenia na poziomie modułów przedmiotowych dla studiów I i II stopnia, zaplanowano systematyczne działania na rzecz korekty kart przedmiotów w części końcowej dotyczącej sposobów weryfikacji założonych efektów kształcenia i oceny studenta. Zasady oceniania są opisane w regulaminie studiów oraz w kartach przedmiotów; są również przedmiotem indywidualnych ustaleń pomiędzy nauczycielem akademickim a studentem. Mając na uwadze doskonalenie procesu kształcenia w WSTiE, Zespół przygotował wytyczne do opracowania jednolitego systemu oceny osiągnięć studentów, który zorientowany będzie na proces uczenia się, zawierać będzie zestaw standardowych wymagań i zapewni przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen jednolitego systemu oceny studentów w WSTiE. Zmiany zostaną wdrożone od 1 października 2013 r. (zał. nr 8 – protokół posiedzenia UZZJK z dnia 14 czerwca 2013 r.).

Deklarując stosowanie systemu przenoszenia osiągnięć studenta z zasadami Europejskiego Systemy Transferu i Akumulacji Punktów ECTS, Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia podejmuje działania zmierzające do poprawy wybranych kart przedmiotów w zakresie przypisanych punktów ECTS, tak by wyeliminować nieprawidłowości. Wdrożenie zmian nastąpi od 01.10.2013 r.

Odnosząc się do wskazanej w raporcie niedostatecznej liczby godzin w grupie treści podstawowych z zakresu ekologii i ochrony środowiska poinformowano, że ww. treści uzupełnione są

przez przedmiot kształtowanie środowiska i ochrona przyrody, realizowany dodatkowo w grupie treści kierunkowych w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych i 25 godzin na studiach niestacjonarnych.

Biorąc powyższe pod uwagę dokonano zmiany dotyczącej stopnia spełnienia kryteriów kryterium 2 oceny programowej na „w pełni”. Pozostałe zostają utrzymane. Należy podkreślić, że Uczelnia w wielu kryteriach została oceniona wyróżniająco, odpowiedź na raport i podjęte działania naprawcze gwarantują wysoka jakość kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostateczne (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku	+				
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		+			
3. program studiów		+			
4. zasoby kadrowe		+			
5. infrastruktura dydaktyczna	+				
6. prowadzenie badań naukowych	+				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się	+				
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		+			

